

K E N D E L S E

Nordstern ApS
(advokat Sarah Vissing, Horsens)

mod

Odsherred Forsyning A/S
(advokat Rikke Munk Rye Andersen og advokat Andreas Christensen, Høllerup)

Ved udbudsbekendtgørelse nr. 2022/S 224-645519 af 16. november 2022 udbød Odsherred Forsyning A/S (herefter "Odsherred Forsyning") som begrænset udbud efter direktiv 2014/25/EU (forsyningsvirksomhedsdirektivet) en totalentreprisekontrakt om opførelse af et nyt domicil til Odsherred Forsyning. Tildelingskriteriet var det økonomisk mest fordelagtige tilbud i form af bedste forhold mellem pris og kvalitet, hvor "Totalentreprisensum" vægtede 40 %, "Arkitektur og kvalitet" vægtede 35 %, "Procesbeskrivelse, organisation og bemanding" vægtede 15 %, og "Tidsoptimering" vægtede 10 %.

Ved udløbet af fristen for anmodning om prækvalifikation den 16. december 2022 havde seks virksomheder anmodet om prækvalifikation. Odsherred Forsyning besluttede den 23. december 2022 at prækvalificere fem virksomheder, heriblandt Rasmus Friis A/S (herefter "Rasmus Friis") og Nordstern ApS (herefter "Nordstern"). Fire ud af de fem prækvalificerede virksomheder afgav endeligt tilbud inden fristens udløb den 23. marts 2023.

Den 31. marts 2023 oplyste Odsherred Forsyning, at forsyningsselskabet agtede at indgå kontrakt med Rasmus Friis. Nordstern indgav inden udløbet af

den forlængede standstill-periode den 17. april 2023 en klage til Klagenævnet for Udbud. Odsherred Forsyning trak herefter tildelingsbeslutningen tilbage med henvisning til en fejl i evalueringen og meddelte samtidig, at der ville blive truffet en ny tildelingsbeslutning. Klagen blev på den baggrund trukket tilbage.

Odsherred Forsyning besluttede ved en ny tildelingsbeslutning af 2. juni 2023 at indgå kontrakt med Rasmus Friis. Den 12. juni 2023 indgav Nordstern på ny klage til klagenævnet over Odsherred Forsyning. Nordstern fremsatte ved klagens indgivelse anmodning om, at klagenævnet i medfør af lov om Klagenævnet for Udbud § 12, stk. 2, skulle beslutte, at klagen skulle have opsættende virkning. Den 14. juni 2023 besluttede klagenævnet ikke at tillægge klagen opsættende virkning. Klagen har været behandlet på skriftligt grundlag.

Nordstern har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at Rasmus Friis ikke har opfyldt kravet om opvarmede omklædningskabe, der fremgår af byggeprogrammet. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis’ tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum”.

Påstand 2

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at Rasmus Friis har givet et åbenbart forkert fradrag, hvis fradragsoptionen om udeladelse af ”3 og 5-rækket hegn”, jf. Rasmus Friis’ tilbudsliste pkt. 1.5.2, udnyttes. Odsherred Forsyning burde i sin evaluering af delkriteriet ”Totalentreprisesum” have taget højde for, at fradraget var åbenbart forkert og derved reguleret Rasmus Friis’ tilbudssum.

Påstand 3

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at det af byggeprogrammet fremgår, at tilbudsgiverne skal undgå storrumskontorer, og at der i Rasmus Friis’ tilbud er indarbejdet storrumskontorer. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis’ tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum”.

Påstand 4

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at det af Rasmus Friis tilbudte ventilationssystem ikke er bygbart. Med den forventede luftmængde i projektet og med kun ét aggregat vil der ikke være tilstrækkelig loftshøjde, når de nødvendige ventilationskanaler er monteret. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis’ tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum”.

Påstand 5

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at der i Rasmus Friis’ tilbud er synlige limtræskonstruktioner som en del af klimaskærmen. Limtræskonstruktioner kan ikke anbefales ubeskyttet i klimaskærmen, hvorfor det vil være nødvendigt med ekstra inddækning. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis’ tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum”.

Påstand 6

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at kantineområdet i Bygning A er placeret i anvendelseskategori 1, og at kantineområdet inkl. køkken og toiletfaciliteter ikke er placeret inden for samme brandsektion, hvilket betyder, at kantinen ikke må anvendes til arrangementer, hvor størstedelen af gæsterne er udefrakommende. Det er et krav i byggeprogrammet, at netop nævnte anvendelse skal kunne finde sted, hvorfor Rasmus Friis ikke har opfyldt kravet i udbuddet. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis’ tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum”.

Påstand 7

[Frafaldet]

Påstand 8

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har taget højde for, at Rasmus Friis har udført den indvendige etageadskillelse i beton i stedet for træ og ikke er kommet med en tydelig skriftlig argumentation herfor, hvilket er i strid med Odsherred Forsyning krav om, at bærende konstruktioner, herunder etageadskillelsen, som det klare udgangspunkt skal være i træ. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis’ tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum”.

Påstand 9

Klagenævnet for Udbud skal konstatere, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten til Rasmus Friis, idet beslutningen om tildeling af kontrakten var behæftet med fejl/var åbenbart forkert, idet Odsherred Forsyning ved evalueringen af delkriteriet ”Totalentreprisesum” ikke har

taget højde for, at Rasmus Friis' tilbud ikke opfylder kravet vedrørende direkte adgang til omklædning og ved vareindlevering i bygning A, jf. byggeprogrammet. Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret denne mangel og tillagt den Rasmus Friis' tilbudssum ved evalueringen af delkriteriet "Totalentreprisesum".

Påstand 10

Klagenævnet for Udbud skal annullere Odsherred Forsyning beslutning af 2. juni 2023 om at tildele Rasmus Friis kontrakten.

Påstand 11

Klagenævnet for Udbud skal pålægge Odsherred Forsyning at betale en erstatning på 11.456.095 kr. til Nordstern svarende til det tab, som Nordstern har lidt som følge af Odsherred Forsynings overtrædelse af ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet.

Odsherred Forsyning har nedlagt påstand om, at klagen ikke tages til følge.

Klagenævnet har besluttet at udsætte behandlingen af påstand 11 om erstatning, indtil klagenævnet har taget stilling til påstand 1-6 og 8-10.

Sagens nærmere omstændigheder

Af udbudsbetingelserne fremgår, at tildelingskriteriet var bedste forhold mellem pris og kvalitet med underkriterierne "Totalentreprisesum" (40 %), "Arkitektur og kvalitet" (35 %), "Procesbeskrivelse, organisation og bemanning" (15 %) og "Tidsoptimering" (10 %).

Af udbudsbetingelserne fremgår blandt andet:

"1. Indledning

...

1.2. Projektbeskrivelse

...

Bygningen etableres i to etager, hhv. stue- og parterreetage. Den del af bygningen, som ligger fri af jorden, skal etableres med en bærende trækonstruktion med fokus på at nedbringe det samlede CO₂-aftryk.

...

2. Udbuddet

2.1. Udbud

...

Ansøger gøres opmærksom på, at der, i form af rettelsesblade, kan foretages ændringer af hele udbudsmaterialet efter offentliggørelse af dette, herunder ændringer af kravspecifikationen, udbudsbetingelserne og kontrakten med bilag. Ansøger opfordres derfor til løbende at holde sig orienteret om udbuddet.

...

2.3. Oversigt over udbudsmaterialet

Udbudsmaterialets dokumenter fremgår af dokumentlisten DOK 0.

Dokumentlisten er struktureret med hoveddokumenter og tilhørende bilag i følgende struktur:

- 0. Dokumentliste
- 1. Udbudsbetingelser
- 2. Byggesagsbeskrivelse
- 3. Byggeprogram
- 4. Entreprisekontrakt
- 5. Tilbudsliste

Tilbuddet skal afgives på baggrund hele udbudsmaterialet, herunder også rettelsesblade og øvrige meddelelser til tilbudsgiverne i hele prækvalifikations- og tilbudsfasen.

2.4. Tidsplan

Tidspunkt:	Begivenhed:
...	...
Uge 16, 2023	Kontraktindgåelse
Uge 17-25, 2023	Projektforslag/Myndighedsprojekt
Uge 25, 2023	Bygherregranskning og -godkendelse
23.06.2023	Indsendelse af myndighedsprojekt
...	...

...

2.6. Kommunikation og spørgsmål

Ordregiver opfordrer ansøger til at stille afklarende spørgsmål løbende og hurtigst muligt under både prækvalifikationsfasen og tilbudsfasen, såfremt der er tvivl om forståelsen af krav i kravspecifikationen, vilkår i kontrakten eller udbudsmaterialet i øvrigt.

...

03. Tilbudsliste, specificering

Tilbuddet skal afgives ved udfyldelse og underskrivelse af den i udbudsmaterialet vedlagte tilbudsliste.

Samtlige tilbudslistens punkter skal udfyldes. De angivne enhedspriser og del-priser betragtes som selvstændigt bindende priser.

04. Kvalitative og arkitektonisk værdi

Materialet som grundlag for vurdering af tilbuddets arkitektoniske, kvalitative og tekniske værdi skal udføres i en samlet A3 projektmappe, som skal indeholde følgende:

- (...)
 - Visualiseringer interør:

Skal vise hvordan den synlige trækonstruktion spiller sammen med de øvrige indendørs overflader i bygningen. Visualiseringer skal som minimum redegøre for den visuelle sammenhæng imellem bærende konstruktioner, gulve, lofter, evt. synlige installationer, vægge og relevant aptering
- (...)
 - Konstruktionsplaner med principper for bærende konstruktioner for hhv. bygning A, B og C
 - Teknikplaner med principper for føringsveje og installationer (el, VVS og ventilation) i hhv. bygn. A, B og C
 - Brandplaner med principper for brandforhold.
 - Materialeliste jf. afsnit 7.2 i byggeprogram

...

4. Tilbudsfasen

4.1. Generelt

Kun prækvalificerede ansøgere, bliver indbudt til at deltage i tilbudsfasen.

Ved bedømmelsen vil kun de tilbud, der er rettidigt indleveret og som er i overensstemmelse med nærværende udbudsmateriale og betingelser, blive vurderet.

...

4.2. Tilbuddets udformning

...

02. Forudsætninger

Tilbudsgiver skal under overskriften "Forudsætninger" angive, hvilke forudsætninger, der er lagt til grund for tilbuddet, herunder hvis der er punkter i udbudsmaterialet, der fremkommer uklare.

4.8. Forbehold

Forbehold vil i hvert enkelt tilfælde blive vurderet af udbyder, herunder retten til at prissætte forbehold, samt at vurdere om forbeholdet er af en sådan karakter, at udbyder er berettiget til at afvise tilbuddet i sin helhed.

...

6. Tilbudsbedømmelse

6.1. tildelingskriterier

Odsherred Forsyning forventer efter tilbuddenes modtagelse at beslutte indgåelse af aftale på grundlag af det mest fordelagtige tilbud på baggrund af tildelingskriteriet; Bedste forhold mellem pris og kvalitet, valgt ud fra en samlet vurdering efter de nedenfor anførte underkriterier.

Underkriterierne vægtes i følgende rækkefølge:

- 40 % Totalentreprisesum
- 35 % Arkitektur og kvalitet
- 15 % Procesbeskrivelse, organisation og bemanning
- 10 % Tidsoptimering

6.1.1. Vurdering af tilbuddets økonomiske værdi

...

Hvis tilbuddet indeholder forbehold, der ikke medfører, at tilbud er ukonditionsmæssigt, vil bygherrens vurdering af forbeholdets værdi blive tillagt hovedtilbuddet, før der foretages en vurdering af tilbuddets økonomi.

6.1.2. Vurdering af arkitektur, kvalitet og teknik

Ved vurderingen vil der blive lagt vægt på at intentionerne i byggeprogrammet om arkitektur og byggeriet indpasningen grundens varierende terræn opfyldes.

Der lægges endvidere vægt på, at facadeløsninger har et minimalt fremtidigt behov for vedligehold.

Der lægges vægt på de arkitektoniske kvaliteter i forhold til udformning og materialernes samspil, samt at bæredygtighed er tænkt ind i projektet.

Der lægges vægt på, at det æstetiske udtryk er relevant og interessant for brugeren – et udtryk der betoner bygningen og gør den til noget særligt.

Der lægges vægt på fleksibilitet i indretningsmulighederne.

Der lægges vægt på et velfungerende og praktisk byggeri - herunder gode parkeringsforhold, tydelige og let tilgængelige adgangsforhold og fordelingsarealer.

De angivne parametre sammenfattes i en helhedsvurdering af tilbuddets samlede arkitektur, kvalitet og tekniske forhold. Underkriteriet bedømmes med en karakterskala fra 0-10 hvor karakteren 10 gives for det fremragende tilbud som bedst muligt opfylder underkriteriet med ingen eller uvæsentlige undtagelser.”

Af udbudsmaterialets byggeprogram fremgår blandt andet følgende:

”1. Indledning

1.1. Baggrund for opgaven

Odsherred Forsyning A/S er et forsyningsselskab der beskæftiger sig med forsyningsarterne vand, fjernvarme og spildevand. Virksomheden har i dag hovedkontor i Grevinge, men på grund af udvidelse af medarbejdere og øgede aktiviteter i virksomheden, er der behov for større og mere tidsvarende rammer. Odsherred Forsyning ønsker derfor at opføre et nyt domicil, der samler forsyningens nuværende spredte lokationer og som på sigt giver mulighed for, at virksomheden vokser yderligere.

...

1.2. Opgavebeskrivelse – et nyt domicil

Dette byggeprogram og tilhørende bilag beskriver i helhed de krav og ønsker, som Odsherred Forsyning udbyder som grundlag for opførelse af domicilet.

Det er overordnet Odsherred Forsynings vision, at det nye domicil:

- Understøtter de synergier, der kan opnås ved at samle virksomhedens afdelinger.
- Danner rammen om en attraktiv arbejdsplads, hvor det er vigtigt at fastholde og rekruttere medarbejdere.
- Sikrer et sundt arbejdsmiljø under hensyn til de arbejdsopgaver, der udføres i virksomheden.
- Rummer mulighed for den forventede tilvækst i medarbejderantal.
- Afspejler virksomhedens kultur.
- Afspejler virksomhedens fokusområder som vand-, spildevands- og varmeselskab.
- Tilpasses placeringen og er i harmoni med den kuperede grund.
- Viser, at bæredygtighed er et fokusområde for Odsherred Forsyning.
- Skal opnå en DGNB-guld certificering for administrationsbygningen (bygning A)

- Er grundigt arkitektonisk bearbejdet og udstråler kvalitet uden at være ekstravagant.

...

5. Øvrige myndighedsforhold

...

5.3. Brandforhold

...

Bygning A

Administrationsbygning i to etager indplaceres i hhv. anvendelseskategori 1 og anvendelseskategori 3, som henfører til risikoklasse 2. Pga. åbne trapper mellem etagerne og synlige bærende konstruktioner udført i træ, kan BR18's præaccepterede løsninger ikke efterleves og bygningen indplaceres i brandklasse 3. Dog, hvis bygningen udføres med automatisk sprinkleranlæg, efterleves de præaccepterede løsninger og bygningen vil dermed godt kunne udføres i brandklasse 2.

Personbelastning i kantine/køkken i kælder/parterre forventes at overstige 150, hvilket medfører etablering af ABA- og varslingsanlæg, slangevindere samt flugtvejs- og panikbelysning. Det anbefales at ABA- og varslingsanlæg udføres på begge etager således redningsåbninger kan undlades. I så fald vil bygningsafsniit som ikke er dækket af ABA og varsling, kræver redningsåbninger - én redningsåbning pr. påbegyndt 10 personer - samt mindst et 5x5 meters brandredningsareal på terræn centreret ud for hver redningsåbning.

I anretterkøkkenet skal der opsættes brandtæpper og håndslukningsudstyr, såsom pulverslukkere eller fritureslukkere.

Derudover skal bygningsafsniit i kælderen røgudluftes mekanisk, hvis ikke der er mulighed for at røgudlufte naturligt via døre og vinduer.

...

5.4. Indeklima

Generelt projekteres efter krav i Bygningsreglementet 2018 (BR18). Det skal dog bemærkes, at den pointfordeling, der er angivet i DGNB screeningen kan medføre skærpede krav.

I udførslen bør hovedentreprenøren have fokus på at mindske farlig afgasning fra byggematerialer ved at rådføre sig om indeklimavenlige valg af malinger, fugeprodukter, gulvbelægninger, inventar etc., der skal godkendes af Bygherre. Målet er at mindske andelen af flygtige organiske forbindelser i luften, som kan påvirke luftkvaliteten for besøgende og medarbejdere negativt.

...

5.7. Tilgængelighed

Bygning A, B og C skal overholde minimumskrav i BR18 kapitel 2 om adgangsforhold samt relevante vejledninger og anvisninger. Der skal udarbejdes en projektspecifik tilgængelighedsstrategi jf. DGNB SOC2.1.1.1, der skal foreligge senest ved myndighedsprojekt.

...

6.1.1. Hoveddisponering på grunden

...

Bygning A og udearealer skal jf. DGNB-screening (bilag 3-15) certificeres til DGNB guld. Bygning A er den samlende bygning i Odsherred Forsyning, der danner rammen om de daglige aktiviteter både fagligt og socialt. Bygningen etableres i to etager, hhv. stue- og parterreetage. Den del af bygningen, som ligger fri af jorden, skal etableres med en bærende trækonstruktion med fokus på at nedbringe det samlede CO2-aftryk.

...

6.1.2. Forslag til anden hoveddisponering på grunden

Følgende beskrivelse er indført for at give de bydende totalentreprenører et kreativt frirum til at optimere projektet arkitektonisk og funktionelt såvel som økonomisk:

De bydende totalentreprenører gives mulighed for at udarbejde et forslag til en anden hoveddisponering/situationsplan for projektet. Det er dermed tilladt at placere bygning A, B og C på anden vis end angivet på s. 3 i bilag 3-6. Endvidere tillades forslag om at etablere bygning A i to etager uden parterreetage. Bygherre er indforstået med, at de nye disponeringer af bygningerne vil medføre ændret terrænregulering og en ny disponering af rum og funktioner inde i bygningerne, der afviger fra de viste tegninger og diagrammer i bilag 3-6. Antal rum, funktionalitet og tilhørende beskrivelser i nærværende byggeprogram samt rumskemaer skal fortsat være indarbejdet.

De bydende skal grundigt argumentere for årsagen til valget om at udarbejde en anden hoveddisponering. Der må kun afleveres ét samlet projekt ved besvarelse af totalentrepriseudbuddet. Der kan derfor kun afleveres tegninger og afgives tilbud på baggrund af én udvalgt hoveddisponering/situationsplan og én version af bygning A. Det er de bydendes ansvar, at den nye hoveddisponering overholder myndighedskrav og øvrigt relevant udbudsmateriale.

...

6.1.4. Indvendig disponering og fremtræden

...

Åbne kontorarealer med arbejdspladser skal generelt disponeres som ”semiåben planløsning” af hensyn til medarbejdernes ønske om at undgå oplevelsen af at sidde i storrumskontorer, primært af hensyn til akustikforholdene. Målet er at skabe oplevelsen af mindre lommer eller afgrænsede rum i større sammenhængende eller tilstødende kontorområder, der skaber et godt akustisk miljø. Lommerne eller rummene disponeres primært for 4-6 personer eller 6-8 personer, som opdeles af flexrum/møderum, printrum, depoter og andre støttefunktioner i bygning A.

...

6.2.2. DGNB og miljø

Der er fokus på at skabe et reduceret klimaaftryk og blandt andet derfor er der valgt, at bygning A skal opføres med en bærende konstruktion af træ. Dette understøttes af de point, der er afsat i DGNB ENV1.1 Livscyklusvurdering, hvor det er forudsat, at byggeriet i hele livscyklussen ikke overstiger 9,5kg CO₂/m²/år, inklusive drift. Træet i den bærende konstruktion skal være delvis synligt. Den bydende skal vise, hvilket træbaseret byggesystem der tilbydes.

...

6.3. Rum- og funktioner

...

6.3.1. Bygning A, Administrationsbygning

...

Kantine (AK1)

Kantinen skal fungere som et centralt samlingspunkt i administrationsbygningen. Til daglig vil kantine danne ramme om medarbejdernes fælles frokost, og rummet skal derfor have direkte adgang til anretterkøkkenet. Kantine skal dimensioneres til 100 personer, der sidder ned og spiser samtidigt.

...

Kantine vil desuden blive anvendt som stort møderum når hele Odsherred Forsyning samles til diverse interne infomøder eller til større kundearrangementer.

...

Anretterkøkken og køkkendepot (AK4, AK 5)

Anretterkøkkenet og tilhørende depot placeres i direkte forbindelse til kantine. Til daglig anrettes den fælles frokostordning i køkkenet og selve serveringen foregår i kantine rummet på buffetborde. Levering af frokosten sker udefra, og køkkenet skal derfor indrettes så modtagelsen af maden kan foregå hurtigt og ubesværet via en dør i facaden.

...

Omklædning, ren/uren (AO1-AO14)

...

Der skal etableres ren/uren omklædning for både damer og herrer med fælles uren indgang til et forrum direkte udefra. Indgangen skal optimalt set placeres så gåafstanden fra garage-, lager – og værkstedsbygninger er kortest mulig.

...

Definition af væghængt ”standardskab” i omklædninger:

- Dimensioner, B: min. 40 cm, D: min. 50 cm, H: 170 cm
- Der etableres fast bænke foran skabe
- Skabe skal ventileres og opvarmes jf. kloakbekendtgørelsen. Skabe skal have skrå overkant for lettere rengøring.

...

6.3.5. Inventar, totalentreprise- og bygherreleverancer

Fast inventar i køkkener, tekøkkener, kantine, garderober, omklædningsrum, toiletter, laboratorier, værksteder og lignende, skal være indeholdt totalentreprisen. Opsætning, montering og fremføring samt tilslutning af tilhørende installationer skal ligeledes være inkluderet. Efterfølgende justering af ovennævnte inventar og tilslutninger skal også forestås af totalentreprisen.

...

6.4. Udearealer

...

6.4.7. Belysning i terræn

Vejarealer, parkering og manøvrearealer belyses med parkarmaturer. Øvrige arealer belyses med pullertlamper eller parkarmaturer. Walk’n’talk sti belyses ikke.

...

6.4.8. Befæstelser

...

Belægningstyper

Adgangsvej

Asfalt (AB)

Sti langs adgangsvej

Fliser, grå beton eller teglklinker.

(...)

Walk’n’talk sti

Slotsgrus, dog som hævet sti i træ omkring sø/regnvandsbassin

...

6.4.9. Beplantning

...

Planter

...

Der etableres beplantningsbælter iht. lokalplan 4E4-3. Der plantes et 5-rækket hegn langs Odsherredsbanen og Vig Parkvej samt et 3-rækket hegn langs diget.

Beplantningsbælterne etableres med hjemmehørende arter som hassel, alm. tjørn, alm. røn, æblerose, vild-æble, tørst og navr.

Plantestørrelse: barrods skov- og landskabsplanter, 80-100 cm høje.

Planteafstand: 2 meter mellem rækkerne og 1,5 meter mellem planterne i rækken.

...

6.4.10. Inventar i terræn

...

Renovation og vareindlevering

Der skal anlægges plads til vareindlevering helt frem til port i administrationsbygningen. Pladsen til vareindlevering skal dimensioneres, så en 12-meter lastbil kan vende på pladsen.

...

7. Bygninger

...

7.2. Generelt kvalitetsniveau for bygninger

Ved besvarelse af totalentrepriseudbuddet skal de prækvalificerede teams udarbejde en materialeliste for projektet, der definerer kvalitetsniveau for bygningsdele, materialer, komponenter og inventar. Der skal specificeres ”som-krav” eller specifikke produkter. Materialisten skal udarbejdes som tabel i regneark, og skal omfatte uddybning af følgende emner (vilkårligt listet):

(...)

- Fast inventar

(...)

...

7.4. Generelle forhold for hovedkonstruktioner

7.4.1. Bærende konstruktioner

Bygning A skal opføres med en bærende trækonstruktion. Dette gælder for den del af bygningskroppen, som ligger over terræn. De bydende totalentreprenører skal redegøre for, hvilket træbaseret konstruktionssystem, der anvendes. Da trækonstruktionen skal være synlig indendørs (se beskrivelse i afsnit 6.1.4), vil den færdige overflade på træet have en betydning for muligheden for evt. berøring og rengøring.

Der stilles ingen specifikke materialekrav til de bærende konstruktioner for bygning B og C.

...

7.7. Ydervægge og facader

...

Odsherred Forsyning ønsker at give de bydende totalentreprenører frihed til at vælge konstruktionsprincippet for ydervæggene og dermed også, hvilken klimaskærm og facadeudtryk, der opnås. Der bør være fokus på at etablere bygningerne med et facademateriale, der kræver minimalt vedligehold og som samtidig kan indgå naturligt i en dokumenteret bæredygtig fortælling.

...

7.19. Ventilation

7.19.1. Arbejdets omfang

Arbejdet omfatter projektering, levering og montering samt indkøring, idriftsættelse og aflevering af ventilationsanlæg, teknisk isolering, m.m.

...

Tilslutninger mm. skal detailprojekteres under projekteringen sammen med leverandøren, så alle udsugninger sidder på den bedst mulige måde.

...

7.19.3. Udførelse

Forinden byggeriet kan igangsættes, skal der foreligge et detailprojekt til godkendelse for samtlige fagområder, udarbejdet af Totalentreprenøren, dennes rådgiver eller autoriseret fagentreprenør, ud fra det foreliggende udbudsmateriale.

Da det står frit for de bydende at foreslå etablering af lofter, der inkluderer synlige installationer, stilles der særlige visuelle krav til installationernes materialitet, føringsveje osv., således at synlige installationer fremstår velorganiseret og indgår i det samlede arkitektoniske udtryk.

Detailprojektet skal udtrykke:

- Overordnet opdeling i systemer/anlæg

- Indretning af teknikrum
- Føringsveje
- Komponentplaceringer
- Dimensionering
- Valg af specifikke komponenter/komponentfortegnelse

...

7.19.6. DV-materiale

For alle tekniske installationer, komponenter og delkomponenter skal Totalentreprenøren levere materiale til drifts- og vedligeholdelsesvejledninger.

...

Rettede tegninger:

Entreprenøren skal ved afleveringen tillige levere 2 sæt trykte tegninger, samt tegninger på digital form af alle projekttegninger rettet som udført, med de ændringer, der på Totalentreprenørens foranledning måtte være foretaget efter aftale med rådgiver, myndigheder eller tilsyn under arbejdets udførelse.

7.19.17. Krav til luftmængder og rum

Alle rum skal generelt ventileres med rumventilation (friskluft) samt specieludsugninger, hvor dette er nødvendigt.

Specifikke luftmængdekrav vil stå i rumskemaer.

Luftmængdekrav vil også blive sat af de installerede komponenter herunder svejsearme mm.

Bygningen skal ventileres iht. bygningsreglementets krav til andre bygninger end beboelsesbygninger, samt til undervisningslokaler.

...

7.19.21. Generelle krav

I tilbud skal være indregnet komponenter for indtag og afkast, kanaler, isolering, aggregater, indblæsnings- og udsugningsarmaturer, alle typer af spjæld, samt nødvendige varme- og køleflader.

Aggregat og føringsveje skal projekteres således, at der er god plads til service, udskiftning af komponenter og til af foretage luftmængdemålinger, samt udføre funktionskontroller.

Alle anlæg skal leveres komplet funktionsdygtige inklusive CE-mærkning.

...

7.20.3. Udførelse

Forinden byggeriet kan igangsættes, skal der foreligge et detailprojekt til godkendelse for samtlige fagområder, udarbejdet af Totalentreprenøren, dennes rådgiver eller autoriseret fagentreprenør, ud fra det foreliggende udbudsmateriale.

Detailprojektet skal udtrykke:

- Overordnet opdeling i systemer/anlæg
- Indretning af teknikrum
- Føringsveje
- Komponentplaceringer
- Dimensionering
- Valg af specifikke komponenter/komponentfortegnelse”

Af DGNB-matrix fremgår blandt andet:

”

ECO2.2	Robusthed ▼	85,0		110	2	3	6,4%
	1 Klimaskærmens robusthed						
	1.1 Facadematerialernes robusthed						
	Facadematerialerne har en funktionel levetid < 45 år. 1 point						
	Facadematerialerne har en funktionel levetid < 60 år. 5 point		10,0	10			
	Facadematerialerne har en funktionel levetid ≥ 60 år. 10 point						

”

Af spørgsmål/svar, som er en del af udbuddets rettelsesblad 8 af 10. februar 2023, fremgår blandt andet følgende:

”...

31.	<p>Konstruktioner administrati- onsbygning Spørgsmål:</p> <p>Det beskrives at den bærende konstruktion over terræn, skal udføres som trækonstruktioner.</p> <p>Bygning A er beliggende på en skrånende grund. Det beskrives at der i parterre-niveau skal etableres flere funktioner med højt damptryk, samt mødefaciliteter / kantine. Der er høje akustiske krav til hhv. kantine og møderum, det er vanskeligt at udfører en dokumenteret langtidsholdbar akustisk isolering (Luftlyd/Luftlyd/Flange-transmission) fra disse funktioner, uden at anvende væsentlige mængder af beton / tungt materiale som kompositkonstruktion.</p> <p>Hvorledes definerer man konstruktioner over terræn? Og kan det tillades at udfører hele partairen som kælder?</p>	<p>Hvad angår vægge som støder op mod omklædningsrum i parterre: Bygherre kan tillade at disse vægge opføres i beton eller letbeton. Øvrige vægge udføres som lette konstruktioner.</p> <p>Hvorledes definerer man konstruktioner over terræn?:</p> <p>Generelt defineres konstruktioner over terræn som konstruktioner der på ydersiden af bygningsdelen ikke er i direkte berøring med jord/terræn.</p> <p>Kan det tillades at udføre hele parterre som kælder?:</p> <p>Hvis man vælger at følge hoveddisponeringen i bilag 3-6 s. 6, skal der som minimum sikres tilgang af dagslys og udsyn fra kantine, køkken og ønskeligt mødefaciliteter og i øvrigt iht. Bygnings-reglementets dagslyskrav. Derfor kan hele parterre ikke udføres som kælder. Der henvises i øvrigt til beskrivelsen i afsnit 6.1.2 på s. 21 i byggeprogrammet som giver alle mulighed for at udarbejde en alternativ disponering.</p>
-----	--	---

32.	<p>Konstruktioner administrati- onsbygning</p> <p>Det beskrives at den bærende konstruktion over terræn, skal udføres som trækonstruktioner. Bygning A er beliggende på en skrånende grund. Det beskrives, at der i parterre-niveau skal etableres flere funktioner med højt damptryk, samt mødefaciliteter / kantine, Der er høje akustiske krav til hhv. kantine og møderum med foldevægge, , er trækonstruktioner uhensigtsmæssige og det er vanskeligt at udføre en dokumenteret langtidsholdbar akustisk isolering (Luftlyd/Luftlyd/Flangetransmission) fra disse funktioner, uden at anvende væsentlige mængder af beton / tungt materiale i uprøvede kompositkonstruktioner.</p> <p>Desuden skal søjlegriddet være meget tæt på trækonstruktioner og det går imod ønsket om store fleksible sammenlæggelige rum med 2 foldevægge og mange forskellige møbleringsmuligheder</p> <p>Spørgsmål:</p> <p>1. Kan man definere konstruktion over terræn til ikke at indeholde stueplanets gulvopbygning over den underliggende kælder, da stuegulvet her ligger i terrænniveau og ikke over terrænniveau, og derfor kan udføres i beton?</p> <p>2. Ud fra ovenstående betragtninger om hensigtsmæssighed og bygbarhed: Ville det ikke være mere hensigtsmæssigt at</p>	<p>1. Kan man definere konstruktion over terræn til ikke at indeholde stueplanets gulvopbygning over den underliggende kælder, da stuegulvet her ligger i terrænniveau og ikke over terrænniveau, og derfor kan udføres i beton?:</p> <p>Bygherre ønsker at bærende konstruktioner, herunder etageadskillelsen indvendigt, primært udføres som bærende trækonstruktion, så længe dette ikke er i strid med BR18 eller andre lovkrav for byggeri. Bygherre tillader dog at de tilbudsgivende på udvalgte områder eller knudepunkter i konstruktionen kan optimere spænd, antal søjler eller lydkrav ved brug af stål eller beton. Der stilles krav om at optimeringerne suppleres af en tydelig skriftlig argumentation om hvorfor der ikke anvendes træ i stedet.</p> <p>2. Ud fra ovenstående betragtninger om hensigtsmæssighed og bygbarhed: Ville det ikke være mere hensigtsmæssigt at lade hele stueplanets gulv og parterre konstruktioner udføre i beton - dvs. gulv over kælder samt gulvet over det fritlagte del af kælderen i parterre-niveauet – dvs. også over kantine og møderum i nedre plan, og så forbeholde trækonstruktionerne til over stueplan og tag?:</p> <p>Se forrige svar til spørgsmål 1.</p>
-----	--	---

31.	<p>Konstruktioner administrati- onsbygning Spørgsmål:</p> <p>Det beskrives at den bærende konstruktion over terræn, skal udføres som trækonstruktioner.</p> <p>Bygning A er beliggende på en skrånende grund. Det beskrives at der i parterre-niveau skal etableres flere funktioner med højt damptryk, samt mødefaciliteter / kantine. Der er høje akustiske krav til hhv. kantine og møderum, det er vanskeligt at udfører en dokumenteret langtidsholdbar akustisk isolering (Luftlyd/Luftlyd/Flange-transmission) fra disse funktioner, uden at anvende væsentlige mængder af beton / tungt materiale som kompositkonstruktion.</p> <p>Hvorledes definerer man konstruktioner over terræn? Og kan det tillades at udfører hele partairen som kælder?</p>	<p>Hvad angår vægge som støder op mod omklædningsrum i parterre: Bygherre kan tillade at disse vægge opføres i beton eller letbeton. Øvrige vægge udføres som lette konstruktioner.</p> <p>Hvorledes definerer man konstruktioner over terræn?:</p> <p>Generelt defineres konstruktioner over terræn som konstruktioner der på ydersiden af bygningsdelen ikke er i direkte berøring med jord/terræn.</p> <p>Kan det tillades at udføre hele parterre som kælder?:</p> <p>Hvis man vælger at følge hoveddisponeringen i bilag 3-6 s. 6, skal der som minimum sikres tilgang af dagslys og udsyn fra kantine, køkken og ønskeligt mødefaciliteter og i øvrigt iht. Bygnings-reglementets dagslyskrav. Derfor kan hele parterre ikke udføres som kælder. Der henvises i øvrigt til beskrivelsen i afsnit 6.1.2 på s. 21 i byggeprogrammet som giver alle mulighed for at udarbejde en alternativ disponering.</p>
	<p>lade hele stueplanets gulv og parterre konstruktioner udføre i beton - dvs. gulv over kælder samt gulvet over det fritlagte del af kælderen i parterre-niveauet – dvs også over kantine og møderum i nedre plan, og så forbeholde trækonstruktionerne til over stueplan og tag?</p>	

I Rasmus Friis' tilbud, herunder arkitektmappe, fremgår blandt andet følgende vedrørende vision:

”Med blik for klima og fremtid opføres store dele af de bærende konstruktioner i træ – et materiale, der giver varme og nærvær. Især den største af bygningerne, som er dedikeret til administrative arbejder og derfor har mange faste arbejdspladser, udføres primært af træ i den bærende konstruktion. Med ’ærligt design’ i mente vil mest muligt af disse trækonstruktioner blive eksponeret og fremstå ubehandlede – rå og ærlige.

Trækonstruktioner følger i alle tre bygninger overordnet set bygningsmodulernes stramme grid i et system af slanke limtræssøjler og høje limtræsbjælker.”

Tegningsmaterialet vedrørende ”udsnit af landskab omkring bygning A 1:500” er udeladt i kendelsen.

Af Rasmus Friis' arkitektmappe fremgår blandt andet vedrørende landskabet:

”DGNB

...

Tilgængelighedsstrategi: Adgange til bygninger overholder bygningsreglementets krav. Der er på alle befæstede flader ingen trapper, der danner barrierer for adgang. Områdets walk'n'talk-sti i slotsgrus anlægges med maksimalt 50 promille fald i det kuperede terræn.”

Tegningsmaterialet er udeladt i kendelsen.

Af Rasmus Friis' arkitektmappe fremgår videre vedrørende bygning A:

”Disponering af stueetagen

...

Bygningens stueetage er disponeret i et grid, hvis skæringspunkter lander i tre ’rækker’ af limtræssøjler; én i facaden, én der løber langs den yderste fordelingsgang, og én der løber i periferien af bygningens atrium. Princippet om udelukkende at bruge limtræssøjler som den bærende konstruktion i arbejdsområdet skaber en enorm grad af fleksibilitet og frihed i indretningen. Det muliggør den mest optimale indretning af kontorpladser og sikrer, at bygningen fremadrettet kan anvendes til andre formål og funktioner.

...

Enkelte vægge i kernen vil desuden være udført som blottede betonelementvægge, der skal supplere det konstruktive system med stivhed. Generelt vil trækonstruktioner blive indarbejdet i de tre bygninger, hvor det er muligt og giver mening, mens bærende betonelementer bruges, hvor træ hverken har den nødvendige robusthed og eller opfylder vedligeholdelsekrav i de hårdere miljøer. Alle synlige betonoverflader vil blive udført med stor opmærksomhed på overfladekarakter og -kvalitet.

...

Kontorområdene indretning følger bygningsmodulet på 255cm, der muliggør både rummelige individuelle cellekontorer, eller et fuldt åbent kontormiljø med rundelende reoler. Begge scenarier har god plads bag skrivebordet.

...

Den aktuelle indretning med varierende kontortyper sikrer, at medarbejdere med behov for privat og uforstyrret arbejde kan placeres i dedikerede individuelle cellekontorer, mens andre afdelinger kan finde plads i mindre åbne kontormiljøer i direkte eller afskærmet forbindelse med fordelingsgangen.

...

Parterreetagen er i hovedtræk delt i to zoner, hvoraf den ene huser samtlige vådrum, depoter og teknikfunktioner indbygget i en solid betonkonstruktion. Den anden zone er opført i samme trækonstruktion som i stueetagen med fritstående limtræssøjler og blotlagte limtræsbjælker.

...

Parterreetagen udføres i flere af rummene med bærende betonkonstruktion; primært i de mange rum med fugtigt miljø (omklædningsrummene, toiletter og anretterkøkken) samt ved kælderydervægge mod jord. Kombinationen af betonkonstruktioner og limtræskonstruktioner er ikke ualmindelig og vil i de fleste tilfælde ende i langt mere optimale bygningsdele.”

Af Rasmus Friis' arkitektmappe fremgår bl.a. følgende vedr. facadeprincipper:

”I bygning B og C, hvis funktioner stiller høje krav til styrke og robusthed, er trækonstruktioner ikke oplagt, og disse udføres derfor i beton.

...

Til forskel fra de øvrige bygninger er de administrative og sociale funktioner, der udgør størstedelen af bygning A, langt mere menneskeorienteret, hvorfor synlige trækonstruktioner er ønskeligt. Overordnet set er træ imødekommende og varmt både på afstand og helt tæt på, og er i store

træk et langt mere klimavenligt materialevalg der tilgodeser byggeriets CO2-balance.

Træ er som tidligere beskrevet en stor del af oplevelsen af husets indre og trækkes også med udenfor: I nærværende forslag er facadesøjlerne og dobbelt-bjælken på bygning A udført i limtræ – svarende til dimensionerne på betonelementerne på bygning B og C's facader. Samlinger omkring disse limtræselementer detaljeres med udgangspunkt i konstruktiv træbeskyttelse, så træet får lov til at patinere og gråne, men uden krav til omfattende og hyppig vedligehold.”

Rasmus Friis' arkitektmappe indeholder tegninger vedrørende konstruktionsprincipper (udeladt).

Rasmus Friis' arkitektmappe indeholder tegninger vedrørende ventilation & vvs (udeladt).

Af Rasmus Friis' arkitektmappe fremgår blandt andet følgende vedrørende brandstrategi:

”

Sag/projekt: 2022.719

Vedr.: Hovedprincipperne for brandsikring af Odsherred forsyning i Vig.

Formål

I det følgende er der redegjort for hovedprincipperne for hvorledes et nyt byggeri for Odsherred forsyning kan udføres brandmæssigt. Det skal bemærkes der er tale om en overordnet gennemgang

Grundlag

Projektet opdeles i følgende bygningsafsnit

ID	Bygningsafsnit	Ca. areal [m ²]
1	Bygning A, Kontor, Kælder.	1.100
2	Bygning A, Kontor, Stueetage	1.350
3	Bygning B, Værksted og Lager	1.350
4	Bygning C, Garage	1.300

Bygningsafsnit 1-2 brandsikres iht. Bilag 3 - Præ-accepterede løsninger kontorbygninger

Bygningsafsnit 3 brandsikres iht. Bilag 10 - Præ-accepterede løsninger for brandsikring af industri- og lagerbygninger i én etage og henføres indtil andet oplyses til ILK3.

Bygningsafsnit 4 brandsikres iht. Bilag 9 - Præ-accepterede løsninger for brandsikring af bygningsafsnit med garageanlæg

Brandklasse

Indplacering i anvendelseskategori

Bygningsafsnit 1-4 henføres til **anvendelseskategori 1**, da afsnittet kun forudsættes anvendt af stedkendt personale, uden overnatning og selvhjulpne personer.

Indplacering i risikoklasse

Afsnit 1-2 henføres til risikoklasse 2, da der er tale om anvendelseskategori 1 i bygninger eller bygningsafsnit med gulv i øverste etage højst 9,6 m over terræn. Bygningsafsnit 3-4 henføres til risikoklasse 1, da der er tale om anvendelseskategori 1 i bygninger eller bygningsafsnit med højst 1 etage over terræn og højst 1 etage under terræn, hvor gulv er højst 5,0 m under terræn og brandbelastningen i bygningsafsnit må højst være 1.600 MJ/m² gulvareal.

Risikoklasse	Metode for dokumentation			Brandklasse
	Præ-accepterede løsninger	Komparativ analyse	Brandteknisk dimensionering	
1	X			1
	X			2 ¹
2	X	X		2
3	X	X		
1-3	X	X	X	3
1-4	X	X	X	4

¹ Risikoklasse 1, hvor etagearealet overstiger 600m²

Indplacering i brandklasse. Jævnfør BR18 § 490

Bygningsafsnit 1-4 indplaceres i **Brandklasse 2**, da det er vurderet muligt at udføre projektet iht. bilag 4 med komparativ analyse.

Fravigelser fra præaccepterede løsninger

1 Antal af udgange

Brandceller skal udføres med mindst 2 udgange. Dette opfylder projektet ikke. Der er derfor tilknyttet en brandrådgiver som er certificeret til BK 3 og 4, som har gennemgået projektet og som udfører dokumentation for sikkerhedsniveauet i overensstemmelse med BR18, bilag 4, afsnit 2.

2 Ikke præaccepterede udgange

"Enhver udgang, der indgår i flugtvejssystemet, er en dør, der fører enten til terræen i det fri, en flugtvejsgang i en anden brandsektion eller en flugtvejstrappe"

Dette opfylder projektet ikke.

Der er derfor tilknyttet en brandrådgiver som er certificeret til BK 3 og 4, som har gennemgået projektet og som udfører dokumentation for sikkerhedsniveauet i overensstemmelse med BR18, bilag 4, afsnit 2.

3 Usikker flugtvej

"Flugtvejsgange indrettes til trafik, men kan også indrettes til andre formål, der ikke begrænser bredden af flugtvejen, og det sikres, at brandbelastningen i flugtvejsgangen er ultra lav".

Da de gangarealer som udføres mellem opholdsrum (mødelokaler) og det åbne atrium ønskes udført med indretning der ikke stemmer med en ultra lav brandbelastning, og selve atriet udføres med brandbelastning, er der ikke præaccepterede udgange fra disse opholdsrum.

Der er derfor behov for en dør i den sektion som forløber på ydersiden af stuetagen, hvorved der opstår mulighed for flugt til anden brandsektion. Det er ikke præaccepteret, da der ikke er tale om en flugtvejsgang, men det er et forhold som det er muligt at dokumentere iht. BR18 bilag 4.

”

Som en del af Rasmus Friis' tilbud fremgår blandt andet følgende vedrørende materialeliste i byggeprogrammet:

”Terrændæk:

Terræn- og kælderdek udføres som armeret beton, støbt på trykfast isolering udlagt på afrettet komprimeret sand-lag. Der henvises til konstruktionsprincipper og snittegninger for tykkelse af beton og trykfast isolering. Der udlægges fugt- og radonspærre mellem isolering og beton.

...

Etagedæk, CLT:

Etagedæk over kantine og forsamlingslokaler i parterre-etape udføres som CLT-elementer.

CLT-elementer brandinddækkes på underside. Gulvopbygning som angivet på beskrivelser og snittegninger.

...

Omklædningskabe i bygning A:

Omklædningskabe som AJ Produkter Omklædningsskab Classic med bænkestel,

Korpus og låger i specialfarve svarende til NCS S1515-G60Y.”

Af Rasmus Friis’ tilbudsliste fremgår, at der ikke er udfyldt vedrørende ”forbehold” eller ”eventuelle afvigelser i forhold til udbuddet”. For tilbudslistens ”Udearealer” har Rasmus Friis angivet en pris på 635.752 kr. ved punkt 1.4.4 ”Grave- og jordarbejder”, og 246.358 kr. ved punkt 1.4.8 ”Beplantning”. Ved ”rådgiveromkostninger”, herunder ”projektering, opfølgning, tilsyn, m.v.” er afsat 1.332.682 kr. Af punkt 1.5.2 fremgår følgende:

”

1.5.2 Vedr. DOK3, Byggeprogram, afsnit 6.4.9, underafsnit "Planter", s. 39.
Fradragspris, såfremt der kan dispenseres fra lokalplanskravet om etablering af beplantingsbælter, hhv. 3- og 5-rækket hegn.
(fradraget skal angives med negativt fortegn.)

DKK -539.500,00

”

Odsherred Forsyning (bygherre) har til projektet haft Kullegaard A/S som bygherrerådgiver (arkitekt), og WSP Danmark A/S som underrådgiver, rådgivende ingeniør (ingeniør).

I forbindelse med tilbagekaldelse af tildelingsbeslutningen af 31. marts 2023 gennemgik Odsherred Forsynings rådgivere, Kullegaard A/S og WSP Danmark A/S, på ny de modtagne tilbud. Ved gennemgangen udarbejdede Kullegaard A/S og WSP Danmark A/S en udtalelse af 6. maj 2023, hvoraf fremgår blandt andet:

”Påstand 1 (vedr. ventilerede og opvarmede omklædningskabe)

...

Det fremgår ikke af materialet, at der ikke tilbydes skabe, som kan ventileres og opvarmes. Rasmus Friis A/S tilbyder skabe, der efter bygherres mening kan opfylde udbudskravene.

Ingeniørens kommentarer:

Af materialelisten fremgår, at Rasmus Friis A/S tilbyder AJ Classic omklædningsskab med bæk. Af samlevejlledning ses, at der er perforeret bund i skabet, og der er lameller i toppen. Der kan derfor cirkulere luft gennem skabene. Skabene leveres med ben, og der kan placeres ribberør/konvektor eller lignende under skabene, og der kan derved etableres en konvektiv varm opadrette luftstrøm.

Projektet materialet fremtræder, som forventet, tegningsmæssigt på et sted mellem byggeprogramsniveau og tidligt dispositionsforslag. Alle varmegivere vises ikke i materialet, men på dette niveau vil det heller ikke være normalt, at tegningerne viser føringer hertil.

...

Påstand 4 (Vedr. ventilationssystem)

...

Der er ikke nogen forhold i det tilbudte projekt, som giver anledning til at tro, at kravene ikke kan overholdes. Giver ventilationssystemets beskaffenhed eller rum herfor anledning til problemer i senere faser af projekteringen, må Rasmus Friis A/S tilbyde en tilstrækkelig tilpasning af projektet uden bygherre skal bekostes af dette.

Ingeniørens kommentarer:

Bygherrerådgivers ventilationsingeniør fra WSP, Dan Schreiber Rasmussen, har efter indgivelsen af klageskriftet gennemset Rasmus Friis A/S materiale med udgangspunkt i påstand 4. Han vurderer, at der kan etableres tilstrækkelig ventilation i det viste materiale. Da materialet tegningsmæssigt, og som forventet, præsenteres et sted mellem byggeprogramsniveau og tidligt dispositionsforslag, er det muligt, at der i følgende faser kan forekomme tilpasninger, som vil sikre overholdelse af lovkrav til ventilationskapaciteten. Dette påligger Rasmus Friis A/S, da de ikke tager forbehold for de i udbuddet stillede krav.”

Herefter fremgår det af foretagne overslagsberegninger:

”Vurderinger:

Med de ovennævnte bemærkninger in mente er de små 24.000 m³/h meget højt sat. Fuld samtidighed på alle parametre er ikke et sandsynligt scenarie.

I stueplan er samlet luftmængde fastlagt til ca. 6.000 m³/h (med fuld samtidighed), og dermed er det sandsynligt, at kanalerne kan føres rundt i stueplan med den plads der er til kanaler.

I kælderplan er der 17.750 m³/h inklusive køkken.

...

Afgrening til baderum, som indeholder stue også, vil have en luftmængde på ca. 12.000 m³/h inklusive stueplan, eksklusive køkken (der må forudsættes at have eget system).

Så det må klares med rektangulære kanaler.

Hvis anretterkøkken skal med, stiger luftmængden til 16.500 m³/h,

Så vil luftmængderne kræve større kanaler i udgangspunktet, og der må ses på rektangulære kanaler og justering af kanalføring, men det er spekulationer.

Til den anden side vil der være behov for luft til Teknik-centraler, depoter, mødelokaler og kantine i alt små 8.000 m³/h – hvilket kan holdes inde for en ø 630 – ø 800 kanal, men igen det er ved fuld samtidighed.

Aggregat er vurderet til at kunne være Geniox 24 – med en sikker ydelse ved 18.000 l/s. Hvis der er tale om en Geniox 27, vil ydelser på 24- 25.000 vurderes at kunne klares inden for grænserne.

Målene for et sådan anlæg vil så være

Bredde*højde*L = 2,782*2764*5782 og med respektafstande synes aggregatet i et nummer større godt at kunne være der.

Konklusion:

Anlægget er alene vurderet ud fra tegningerne.

Ved overslagsmæssig beregning kan man godt komme frem til en samlet luftmængde på 24. – 25.000 m³/h. Luftmængder i denne størrelse vurderes dog at være ved 100 % tilstedeværelse i samtlige rum på samme tid – hvorved anlægget synes at blive overdimensioneret i forhold til den reelle daglige brug (hvilket kan give udfordringer med laminar strømning (lagdeling) og dermed dårlig termisk opblanding af luften i kanalerne – det er ikke optimalt). Så Luftmængder i størrelsesorden på 25.000 m³/h, synes at være for store.

Man kan godt få et aggregat der kan være inde i teknikrummet ved de 25.000 m³/h.

Luftmængder i stueplan kan godt passe i en ø 800 kanal.

Luftmængder i kælderplan vil afhænge af køkken, men det vurderes at kanalvalg og føring kan justeres.”

Som anført besluttede Odsherred Forsyning den 2. juni 2023 at tildele kontrakten til Rasmus Friis. Af tilbudsbedømmelsen fremgår blandt andet følgende:

”1.4. Pointoversigt og tildeling af kontrakt

På baggrund af evalueringerne uddybet i kapitel 3 er bedømmelsesudvalget enstemmigt nået frem til at indstille tildeling af kontrakt til: RASMUS FRIIS A/S.

Samtlige tilbudsgivere er samtidigt blevet orienteret om resultatet af udbudsforretningen.

Afgørelsens samlede karakterer (vægtet) er fordelt således:

Underkriterium	Nordstern ApS	Rasmus Friis A/S
Totalentreprisesum	2,96	4
Arkitektur og kvalitet	3,15	2,45
Procesbeskrivelse, organisation og bemanning	1,35	1,20
Tidsoptimering	1	1
Samlet karakter	8,46	8,65

1.4.1. Udspecificeret resultat af underkriterier

Totalentreprisesum

Totalentreprenør	Tilbudspris (kr. ekskl. moms)	Point	Vægtet point (40 %)
Nordstern ApS	116.693.360,23	7,4	2,96
Rasmus Friis A/S	92.637.222,98**	10	4

**Rasmus Friis A/S' tilbudspris er tillagt to forbehold på i alt 853.403,4 kr. ekskl. moms, jf. afsnit 3.1.1 og Bilag 6-2 og 6-3.

...

3. Bedømmelse

3.1. Rasmus Friis A/S

Forbehold vedr. anvendelseskategori

Ifølge Byggeprogrammets afsnit ”5.3 Brandforhold” stilles der krav til, at domicilet's kantine indplaceres i anvendelseskategori 3. Rasmus Friis A/S har tilbudt indplacering af kantinen i anvendelseskategori 1. Tilbudet indeholder derfor et forbehold. Forbeholdet anses ikke for at have en afgørende eller grundlæggende betydning for tilbudsbedømmelsen. Forbeholdet vedrører således ikke et forbehold over for et grundlæggende element, og Rasmus Friis A/S' tilbud betragtes derfor stadig som konditionsmæssigt.

...

3.1.2. Arkitektur og kvalitet

...

Har facadeløsninger et minimalt fremtidigt behov for vedligehold?

...

Udvendigt er Bygning A udført med et søjlemotiv og sternbjælker beklædt med massivt limtræ og med udfyldninger i hhv. glas/aluminium/egetræ og fibercement.

...

Bygningernes vedligeholdelsesprofil vurderes overordnet set at være fornuftig og med forholdsvis lave omkostninger til løbende genopretning. Samlinger omkring limtræsbeklædte søjler og sternbjælker på Bygning A's facade detaljeres med udgangspunkt i konstruktiv træbeskyttelse, så der kan forventes en lav grad af vedligehold til trods for anvendelsen af limtræ. Den tilbudte løsning vurderes derfor generelt at leve op til ønsket om et minimalt fremtidigt behov for vedligeholdelse. Dog vil bygningens udvendige solafskærmning kræve vedligehold med tiden og vurderes at kunne være sårbar i blæsevejr.

...

Er der gode vilkår for fleksibilitet i indretningsmulighederne?

Tilbuddet er i høj grad disponeret med udgangspunkt i udbuddets oplæg: En kerne med møderum og støttefunktioner og arbejdspladser langs facaden i diverse afdelinger, hvilket vægtes positivt. Den lukkede opdeling mellem kernen og kontorarealerne begrænser gennemsyn og tilgangen af dagslys til kontorarealerne fra atriet. Stueetagens kontorafdelinger er overordnet opdelt i fire områder (adskilt af døre), der mindsker vandring af lyd på tværs af afdelingerne, hvilket vægter positivt. Forslaget viser flere forskellige udsnit af varianter for disponeringsmuligheder af et kontorområde med højere eller lavere andel af skillevægge og mulighed for akustiske rumdelere. Varianterne viser god mulighed for at etablere det efterspurgt "semi-åbne" kontorlandskab, hvilket vægter positivt.

...

Er der redegjort for et velfungerende og praktisk byggeri?

Tilbuddet lever i høj grad op til de ønsker, som der er redegjort for i udbudsmaterialet. Den overordnede disponering vurderes at være velfungerende. Omklædningsrummene, der har en central daglig funktion, er disponeret både praktisk og kompakt. Der er disponeret med et tilstrækkeligt antal omklædningskabe i både dame- og herreomklædning. Den tilbudte skabsmodel "AJ Classic med bænkestel" fås i en udgave med skrå overkant, der kan ventileres og opvarmes som efterspurgt i byggeprogrammet.

...

Afløb, VVS og Ventilation:

Der foreligger ledningsplan visende afløbssystemer i jord, men ikke vandforsyning eller fjernvarme.

Kloakanlæg i terræn er vist i detaljeret niveau, visende brønde, udskillere, pumper og trykledninger med udledningpunkter angivet.
Afløb i bygning er ikke vist og herunder heller ikke tagafvanding.
Der foreligger ikke angivelse af totale luftmængder eller af aggregatstørrelse.

...

Det vurderes, at der er muligheder for at tilpasse føringsveje for ventilation, således at hovedkanaler kan fremføres gennem sekundære rum, og krydsninger af hovedkanaler kan undgås.

Der er ikke redegjort for krydsninger og for koordinering med øvrige føringsveje.

Emnet er generelt tilfredsstillende besvaret.

...

Øvrige bemærkninger i relation til afleveret projektmateriale

...

Bemærk: Ifølge Byggeprogrammets afsnit ”5.3 Brandforhold” stilles der krav til, at domicilets kantine indplaceres i anvendelseskategori 3. Rasmus Friis A/S har tilbudt anvendelseskategori 1. Tilbuddet indeholder derfor et forbehold.

Forbeholdet anses ikke for at have en afgørende eller grundlæggende betydning for tilbudsbedømmelsen.

Forbeholdet vedrører således ikke et forbehold over for et grundlæggende element, og Rasmus Friis A/S' tilbud betragtes derfor som konditionsmæssigt.”

Af bilag 6.2. til tilbudsbedømmelsen, ”Forbehold vedr. anvendelseskategori i kantine i tilbud fra Rasmus Friis A/S”, fremgår blandt andet:

”Ifølge Rasmus Friis A/S tilbudsmateriale placeres kantine i parterre i anvendelseskategori 1. Ifølge udbudsmaterialet skulle der være tilbudt anvendelseskategori 3. I byggeprogrammets afsnit 5.3 på s. 18 fremgår bl.a.:

”Personbelastning i kantine/køkken i kælder/parterre forventes at overstige 150, hvilket medfører etablering af ABA- og varslingsanlæg, slangevindere samt flugtvejs- og panikbelysning.”

Såfremt Rasmus Friis A/S tilbud havde omfattet etablering af følgende, ville anvendelseskategorien kunne ændres fra 1 til 3.

A. Vægge markeret med orange på følgende planudsnit skal etableres som brandsektionsadskillelse i stedet for brandcelleadskillelse.

B. Der skal etableres slangevinde (blåt kryds).

C. Der skal etableres flugtvejs- og panikbelysning i kantine/køkken i parterre markeret med grønne cirkler.”

Odsherred Forsyning har i bilaget indsat en illustration med markering af grønne cirkler, hvor der skal etableres flugtveje og panikbelysning.

Det fremgår videre af bilaget, at:

”Punkt A, B og C kapitaliseres i tilbudsbedømmelsen. Bygherres Ingeniørrådgivere fra WSP og certificeret brandrådgiver fra Kullegaard, har i samarbejde estimeret prisen for de nødvendige tiltag, for at få indplaceret kantine/køkken i anvendelseskategori 3. Konklusionen er, at Rasmus Friis A/S samlede tilbudssum bør tillægges 141.746,4 kroner ekskl. moms.

Beregningsgrundlag:

Ad pkt. A, orange-markerede vægge:

Væggene er tilbudt som brandcelleadskillelse EI60, jf. s. 72 i Rasmus Friis A/S projektmappe. På s. 49 i projektmappen fremgår, at de lukkede vægge udføres i 180 mm beton. Glaspartiet med de to dobbeltdøre mod atriummet forudsættes udført som EI 60 glasvæg i alu/glas, hvor dørene antages at være klassificeret som EI2 30-C (da det er billigste mulighed). Begge vægtyper, eksklusive dørene, kan uden ændringer indgå i en brandsektionsadskillelse, da de består af ubrændbare materialer. Den egentlige forskel på den tilbudte brandcelleadskillelse og en brandsektionsadskillelse findes dermed i dørenes klassifikation, der i tilbudte materiale må opfattes som EI2 30-C branddøre (da det er billigste mulighed), der ikke kan indgå i en brandsektionsadskillende bygningsdel.

For at ændre væggens klassifikation fra brandcelleadskillelse til brandsektionsadskillelse skal dørene ændres fra EI2 30-C til EI2 60-C. Der er tale om følgende døre:

- 2 stk. 21M glasdøre i glasvæg imellem atrium og kantinerum
- 2 stk. 9M døre fra møderum til flugtvejsgang
- 1 stk. 12M fra anretterkøkken til kantinerum.

Prisforskellen baseret på Molio prisdata 2023 og indhentede priser fra Deko på ovennævnte listes her (12M dør findes ikke i Molio, og derfor er 14M anvendt, da prisforskellen forventes at ligge i samme leje):

Dør	Pris EI2 30/BD30	Pris BD60	Prisforskel
21M dobbelt glasdør	45.000 x 2 = 90.000	55.000 x 2 = 110.000	20.000
9M pladedør	11.077 x 2 = 22.154	13.244 x 2 = 26.489	4.335
14M pladedør	19.155	21.857	2.702

Der skal ydermere medregnes brandstop i facader ved ventilerede hulrum bag regnskærm, de to steder hvor brandsektionsvæggene møder ydervægge. Løsning forudsættes at være udført med ubrændbart isoleringsmateriale som mineraluld eller brandstop hulrumsventil, og estimeres til at kunne udgøre ca. 25.000 kr. ekskl. moms. Der tillægges ikke omkostninger til brandkamsersætning, da de tilbudte konstruktioner i etagedækket allerede opfylder brandkravet.

Den samlede forøgelse af ændringen fra brandcellevæg til brandsektionsvæg estimeres derfor til 52.037 kr. ekskl. moms.

Ad pkt. B, slangevinde:

Der etableres slangevinde som angivet med blå kryds på ovenstående tegning. Slangevinden tilsluttes koldt vandforsyning med ny separat ubrændbar koblingsledning. For at hindre tilbagestrømning etableres en kontrollerbar kontraventil.

Udspecificerede forudsætninger: (tegning udeladt)

...

Pris: $(30.899 * 118,3) / 101,3 = 36.085$ kr. ekskl. moms.

Ad pkt. C, flugtvejs- og panikbelysning:

Udgifter til 10 stk. armaturer og føring af brandsikker kabling estimeres til at udgøre 30.000 kr. ekskl. moms.

Samlede omkostninger:

Post	Pris kr. ekskl. moms.
Døre	27.037
Brandstop	25.000
Slangevinde	36.085
Flugtvejs- og panikbelysning	30.000
Uforudsete +20% af ovenstående poster	23.624
I alt	141.746

”

Parternes anbringender

Ad påstand 1

Nordstern har gjort gældende, at Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret merværdien af opvarmede omklædnings skabe og lagt beløbet til Rasmus Friis' totalentreprisesum forud for evalueringen og pointgivningen, idet ordregiver er forpligtet til at sikre, at tilbudsgiverne vurderes ud fra det samme grundlag ved vurderingen af delkriteriet "Totalentreprisesum".

Rasmus Friis har ikke med de tilbudte omklædnings skabe opfyldt kravet i byggeprogrammet, idet der skulle tilbydes omklædnings skabe, der kunne opvarmes. De tilbudte omklædnings skabe er væsentligt billigere end omklædnings skabe, der kan opvarmes. Odsherred Forsyning har oplyst, at de skabe, som Rasmus Friis har tilbudt, har perforeret bund og lameller i toppen, og at der kan etableres en varmekilde under skabene, som vil give den nødvendige opvarmning.

Dette er ikke i overensstemmelse med kravene i udbudsmaterialet om at sikre et godt indeklima, idet luften fra skabene bliver ledt direkte ud i omklædnings rummene. Hensigten med skabene er, at medarbejderne skal kunne hænge urent/vådt tøj i skabet, hvor det så skal kunne tørre i løbet af natten.

Det fremgår af pkt. 5.4. i byggeprogrammet vedrørende indeklima. Ved at udlede gasserne direkte ud i omklædnings rummet overholdes kravet om at sikre et godt indeklima ikke. Det er nødvendigt med udsugning, og denne kan ikke etableres til de skabe, som Rasmus Friis har tilbudt, uden at der sker en væsentlig ombygning af skabene.

Nordstern har vurderet, at meromkostningerne forbundet med at levere opvarmede omklædnings skabe er 300.000 kr.

Odsherred Forsyning har bestridt, at der er noget i Rasmus Friis' tilbud, som giver Odsherred Forsyning grundlag for at antage, at Rasmus Friis ikke lever op til de krav, der er stillet i byggeprogrammet og kloakbekendtgørelsen. Der er heller ikke fundet noget i tilbuddet, som medfører en nærmere undersøgelsespligt.

Eventuel afgang fra tøj i skabene vil blive suget ud af rumventilationen. Kloakbekendtgørelsen stiller ikke krav om punktudsugning. De skabe, som Rasmus Friis har tilbudt, er forberedt til tilkobling af et eksternt ventilations-system.

Nordsterns henvisning til pkt. 5.4 i byggeprogrammet og DGNB-tankegangen er ikke relevant i forhold til eventuelt kontamineret arbejdstøj i skabene.

Hvis Klagenævnet for Udbud måtte finde, at der er tale om en afvigelse i Rasmus Friis' tilbud, der skulle have været kapitaliseret, ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,48 point, og at Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Den hævdede overtrædelse ville ikke have haft betydning for Odsherred Forsynings tildelingsbeslutning. Der er derfor ikke grundlag for at tage Nordsterns påstand til følge.

Ad påstand 2

Nordstern har gjort gældende, at Odsherred Forsyning burde have taget højde for, at der er tale om en åbenlys fejl, når Rasmus Friis har givet et større fradrag for den beplantning, der kan udelades, end det samlede beløb, som Rasmus Friis har afsat til beplantning i hele området. Tilbuddet opfylder derfor ikke betingelserne i pkt. 6.4.9 i byggeprogrammet.

Under pkt. 1.5.2 i tilbudslisten var angivet en fradragspost, som vedrører beplantningen, hvorefter tilbudsgiverne havde mulighed for at give et fradrag for den del af tilbudssummen, som vedrørte et 3- og 5-rækket hegn. Rasmus Friis angav et fradrag på 539.500 kr., hvilket er 293.142 kr. mere, end Rasmus Friis A/S havde sat af i udbuddet til den fulde beplantning. Da der skulle være indeholdt beplantning i Rasmus Friis' tilbud, bør fradraget som minimum være 350.000 kr. mindre.

Hvis beløbet skulle ligge i en anden tilbudspost, f.eks. pkt. 1.4.4. Grave- og jordarbejder, ville det overskydende fradrag på 293.142 kr. næsten halvere posten. Rasmus Friis ville herefter ikke længere have afsat nogen omkostninger til beplantning, ligesom beløbet til grave- og jordarbejder ville være urealistisk lavt. Det er åbenlyst forkert, når Rasmus Friis har givet et større fra-

drag for den beplantning, der kan udelades, end det samlede beløb, som Rasmus Friis har anført til al beplantning i sit tilbud. Dette burde Odsherred Forsyning have konstateret, således at fradraget var blevet sat ned, og Rasmus Friis' tilbudssum skulle derfor have været sat op.

Nordstern afsatte 4,6 mio. kr. i tilbuddet til beplantning og knap 600.000 kr. til grave- og jordarbejde, mens fradraget for 3- og 5-rækket hegn er angivet til 57.075 kr. En anden tilbudsgiver, Hofmann A/S, har eksempelvis afsat 1,3 mio. kr. til beplantning og 2,3 mio. kr. til jord- og gravearbejde, mens fradraget i dette tilbud er på 87.350 kr., hvis virksomheden ikke skal etablere hegn.

Odsherred Forsyning har gjort gældende, at tilbudslisten består af en lang række delposter. Hvordan tilbudsgiverne vælger at prissætte de enkelte delposter, uanset om en delpost udgør en til- eller fradragspris, er op til den enkelte tilbudsgiver, medmindre ordregiver stiller specifikke krav eller retningslinjer i forbindelse med tilbudsafgivelsen.

Rasmus Friis har valgt at give et større fradrag for den beplantning, der kan udelades, end det samlede beløb, der tilbydes for al beplantningen. Dette medfører ikke i sig selv, at der er afgivet en forkert fradragspris, men er alene udtryk for, hvordan Rasmus Friis har valgt at disponere prissætningen af de tilbudte enhedspriser i tilbudslisten. Odsherred Forsyning har ikke stillet specifikke krav eller retningslinjer i udbudsmaterialet i forhold til prissætningen.

Rasmus Friis kan have valgt at placere en del af sine udgifter til udførelse af arbejdet vedrørende etablering af 3- og 5-rækket hegn et andet sted i tilbudslisten, f.eks. under delpost 1.4.4, der vedrører grave- og jordarbejder.

Hvis klagenævnet måtte finde, at der foreligger en afvigelse i Rasmus Friis' tilbud, der skulle have været kapitaliseret, således som kapitaliseringen er påstået af Nordstern med en forøgelse af Rasmus Friis' tilbudssum på 350.000 kr., ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,48 point, imens Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Nordstern har således ikke godtgjort, at den konstaterede overtrædelse ville have haft betydning for Odsherred Forsynings tildelingsbeslutning. Selv hvis

der blev konstateret en overtrædelse, ville Rasmus Friis fortsat være den tilbudsgiver, der havde afgivet tilbuddet med det bedste forhold mellem pris og kvalitet. Der er derfor ikke grundlag for at tage Nordsterns påstand til følge.

Ad påstand 3

Nordstern har gjort gældende, at Rasmus Friis' indretning hverken opfylder kravene i byggeprogrammet om at undgå storrumskontorer eller kravene om akustik. Odsherred Forsyning burde have forholdt sig til disse mangler ved at kapitalisere rumopdeling samt akustik.

Byggeprogrammet indeholder krav om, at der ikke må være mere end 4-6 eller 6-8 personer i hvert af rummene/lommerne. Ifølge Rasmus Friis' arkitektmappe er der placeret minimum 12 personer i rummene.

Der er ingen tvivl om, at visualiseringen i Rasmus Friis' arkitektmappe viser et storrumskontor, hvor der hverken er taget højde for antallet af personer eller for akustikken. Dette understøttes af teksten til tegningen, hvor der står "Indretning som åbent kontormiljø uden vægge, men med rumdelene reoler, der eventuelt kan integreres med akustiskregulerende rumdelere".

Odsherred Forsyning har i byggeprogrammet anført, at hensynet bag begrænsningen er, at medarbejderne ikke skal få følelsen af at sidde i storrumskontor, navnlig på grund af de akustiske forhold. Kravet er baseret på et ønske fra medarbejderne, og det er angivet som et skal-krav.

Odsherred Forsyning har begået en åbenlys fejl ved ikke at sikre, at Rasmus Friis' tilbud levede op til kravene og ved ikke at kapitalisere manglerne ved tilbuddet, således at evalueringen af delkriteriet "Totalentreprisesum" skete ud fra samme grundlag for alle tilbudsgiverne.

Nordstern anslår, at det som minimum vil koste 200.000 kr. at etablere skillevægge, således at kravene til lommerne/rummene overholdes. Dertil kommer omkostninger til lydabsorbenter.

Odsherred Forsyning har bestridt, at Rasmus Friis' tilbudte rumopdeling afviger fra det, der er stillet krav om i udbudsmaterialet. Rasmus Friis lever fuldt ud op til kravene om, at Odsherred Forsyning ønskede, at der skulle

disponeres således, at oplevelsen af at sidde i storrumskontorer kunne undgås.

Som det følger af byggeprogrammet, var det alene et ønske fra Odsherred Forsynings side, at der blev disponeret således, at oplevelsen af at sidde i storrumskontorer kunne undgås.

Som det fremgår af Rasmus Friis' arkitektmappe, opfylder Rasmus Friis ved hjælp af rumdelere og vægge Odsherred Forsynings ønske om, at oplevelsen af at sidde i storrumskontorer undgås. Dette bekræftes ligeledes af Rasmus Friis' byggeprogram, der beskriver om kontorerne indretning, at der muliggøres "både rummelige og individuelle cellekontorer, eller et fuldt åbent kontormiljø med rumdelene reoler. Begge scenarier har god plads bag skrivebordet."

Det er derfor ikke korrekt, når Nordstern gør gældende, at Rasmus Friis ikke har forholdt sig til indretningskravene, ligesom det også er misvisende, når Nordstern anfører, at Rasmus Friis ikke skulle have taget højde for akustikken.

Hvis klagenævnet måtte finde, at der er tale om en afvigelse i Rasmus Friis' tilbud, der skulle have været kapitaliseret, således som det påstås af Nordstern, med en forøgelse af Rasmus Friis' tilbudssum på 200.000 kr., ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,47 point, imens Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Den hævdede overtrædelse ville således ikke have haft betydning for Odsherred Forsynings tildelingsbeslutning. Uanset den konstaterede overtrædelse ville Rasmus Friis således fortsat være den tilbudsgiver, der havde afgivet tilbuddet med det bedste forhold mellem pris og kvalitet. Der er derfor ikke grundlag for at tage Nordsterns påstand til følge.

Ad påstand 4

Nordstern har gjort gældende, at Rasmus Friis' tilbudte ventilationsløsning ikke er bygbar, idet der ikke vil være tilstrækkelig loftshøjde på grund af størrelsen af kanalerne. Det vil derfor være nødvendigt at ændre systemet, hvilket Odsherred Forsyning ikke har kapitaliseret, og det er i strid med ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet.

Ændring af systemet, f.eks. ved at tilføre endnu et ventilationsaggregat, vil være forbundet med en del omkostninger.

Hvis ét aggregat skal kunne forsyne hele huset med de forskellige funktioner og belastninger i bygningen, vil de tilbudte kanaler i gangen i parterre blive mindst Ø800 mm., og de skal krydse hinanden. Det samme gør sig også gældende ved forsyningen af stueplan og for at sikre indblæsning og udsugning. Dertil kommer, at kanalerne skal brandisoleres, hvilket også optager plads.

Gangbredden er 1.300 mm., og etagehøjden er 3.460 mm., hvorfor der allerede af den grund ikke er tilstrækkelig plads til rørene, hvis der kun er ét aggregat. Derudover har Rasmus Friis flere steder valgt at placere kabelbakkerne samme sted som ventilationsrørene, hvilket ikke kan lade sig gøre på grund af rumhøjden.

Odsherred Forsyning angiver, at rektangulære kanaler (som er væsentligt dyrere end de tilbudte spirorør) kan blive en nødvendig ændring. Der er i øvrigt ikke anført noget om luftmængder i Rasmus Friis' tilbud.

Nordstern har beregnet den luftmængde, der skal kunne ventileres, hvilket er ca. 25.000 m³/h. Da de bygninger, som henholdsvis Nordstern og Rasmus Friis har tilbudt, størrelsesmæssigt er stort set ens, vil luftmængden være nogenlunde den samme.

Det vil som minimum kræve en Ø1200 kanal fra teknikrummet og ud i gangen, hvor der vil skulle gå en kanal til hver side, som har en størrelse på mellem Ø630-Ø800. Disse kanaler skal krydse under udsugningskanalerne, som er Ø1200. Det betyder, at det sted, hvor kanalerne krydser hinanden, vil det fylde ca. 2.000-2.200 mm. i højden, og der vil således ikke være tilstrækkelig loftshøjde til at sikre normal loftshøjde i et kontormiljø eller til at sikre, at der vil være tilstrækkeligt med dagslys, hvilket er et forhold, som Nordstern i sin DGNB-matrix har tillagt stor vægt.

Nordstern er indforstået med, at mindre ændringer i den videre projektering kan være nødvendige, men da der skal foretages væsentlige ændringer ved den tilbudte ventilationsløsning, før løsningen fungerer, er det et forhold, som Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret. Et yderligere aggregat med

den nødvendige rørføring, vil efter Nordsterns beregning beløbe sig til 1.200.000 kr.

Odsherred Forsyning har bestridt, at det, som Rasmus Friis har tilbudt, ikke er bygbar, og at der er tale om en afvigelse, som Odsherred Forsyning skulle have kapitaliseret.

Det følger af WSP Danmark A/S' beregninger for ventilationen, at ventilationen er bygbar. Det er derfor ikke korrekt, når Nordstern anfører, at det vil være nødvendigt med en ændring af systemet, for at ventilationen er bygbar. Dertil kommer, at der ikke er øvrige forhold i Rasmus Friis' tilbud, der giver anledning til at tro, eller som skaber usikkerhed om, at ventilationen ikke skulle være bygbar.

Hvis klagenævnet måtte finde, at der er tale om en afvigelse i Rasmus Friis' tilbud, der skulle have været kapitaliseret, således som Nordstern har anført, med en forøgelse af Rasmus Friis' tilbudssum på 1.200.000 kr., ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,53 point, imens Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Nordstern har derfor ikke godtgjort, at den konstaterede overtrædelse ville have haft betydning for Odsherred Forsynings tildelingsbeslutning. Uanset den konstaterede overtrædelse ville Rasmus Friis således fortsat være den tilbudsgiver, der havde afgivet tilbuddet med det bedste forhold mellem pris og kvalitet. Der er derfor ikke grundlag for at tage Nordsterns påstand til følge.

Ad påstand 5

Nordstern har gjort gældende, at Rasmus Friis' tilbudte limtræskonstruktion ikke lever op til kravet om et minimum af vedligehold uden yderligere tiltag og kravet til facadernes levetid, som er angivet i DGNB-matrix, hvorefter de tilbudte facadematerialer skal have en levetid på minimum 60 år.

Ordregiver skal sikre, at de indkomne projekter er bygbare i den form, som de er tegnet/opbygget, uden at der skal laves væsentlige ændringer. Hvis ordregiver accepterer et projekt, hvor denne forud for kontraktindgåelse ved, at der skal laves væsentlige ændringer, skal disse kapitaliseres.

Odsherred Forsyning har efter sin kommentar i tilbudsbedømmelsen tydeligvis konstateret, at Rasmus Friis' tilbudte løsning med limtræssøjler i klimaskærmen ikke er en holdbar løsning. Facadematerialerne skulle have et minimum af vedligehold. Facaden skal derfor ændres, hvilket er en væsentlig ændring af projektet.

Som alternativ kunne Odsherred Forsyning have kapitaliseret en beskyttelse af limtræet, således at den løsning, som Rasmus Friis foreslog, rent faktisk kunne bruges, om end stadig med en del vedligehold. Hvis kapitaliseringen af beskyttelsen af limtræet var tillagt Rasmus Friis' tilbudssum, ville Odsherred Forsyning have sikret ligebehandling og gennemsigtighed i forhold til de øvrige tilbudsgivere.

Rasmus Friis anfører i sit tilbud, at samlingerne om limtræssøjlerne vil blive udfærdiget med udgangspunkt i konstruktiv træbeskyttelse. Det fremgår, at limtræssøjlerne ikke får nogen form for beskyttelse. Limtræssøjlerne skal være beskyttet mod sol, vind og regn, da der ellers er risiko for, at træet tørrer ud og revner/flækker. Derudover er der risiko for insekt- og svampeangreb, når træet er ubehandlet, hvilket alt andet lige vil have stor betydning for drift og vedligehold. Limtræskonstruktioner kan ikke anbefales ubeskyttet i klimaskærmen, hvorfor det vil være nødvendigt med ekstra inddækning, hvis det skal holde.

Det er nordiske gransorter, der anvendes til limtræ. Den gennemsnitlige levetid for ubehandlet træ i fri luft, herunder rødgran i brugsklasse 3, er 55 år, hvilket ikke opfylder minimumskravet til levetiden for facadematerialer. Rasmus Friis anfører i byggeprogrammet, at elementerne i limtræskonstruktionen før montage vil blive behandlet med en beskyttende grunder. Det er dog ikke i sig selv en beskyttelse, og grunderen vil derfor kun medføre en minimal forlængelse af levetiden.

Henset til, at den tilbudte facadekonstruktion ikke opfylder kravet i DGNB-matrix'en, og den tilbudte løsning således ikke lever op til et af kravene i udbudsmaterialet, burde Odsherred Forsyning have kapitaliseret forholdet. Alternativt burde det have haft en langt større indvirkning på underkriteriet "Arkitektur og kvalitet".

En beskyttelse af limtræssøjlerne vil efter Nordsterns vurdering koste 250.000 kr.

Odsherred Forsyning har gjort gældende, at det var op til den enkelte tilbudsgiver at vælge, hvilken klimaskærm der blev tilbudt. Det forhold, at Rasmus Friis valgte at tilbyde limtræssøjler som klimaskærm, vil derfor aldrig kunne udgøre en afvigelse fra udbudsmaterialet.

Det er Nordsterns faglige holdning, at limtræskonstruktioner ikke kan anbefales som ubeskyttet klimaskærm. Det medfører ikke, at Rasmus Friis ikke var berettiget til at tilbyde limtræssøjler som klimaskærm. Det er også forkert, når Nordstern anfører, at Odsherred Forsyning skal foretage væsentlige ændringer af facaden, inden denne er bygbar.

Odsherred Forsyning har i overensstemmelse med evalueringsmodellen tillagt det betydning ved evalueringen af underkriteriet ”Arkitektur og kvalitet”, at Rasmus Friis har tilbudt limtræssøjler som klimaskærm, herunder vurderet løsningen i forhold til ønsket om minimum vedligehold.

I intet tilfælde ville Odsherred Forsyning have været berettiget til at kapitalisere forholdet om klimaskærm og også inddrage forholdet i den kvalitative evaluering.

Limtræ er et konstruktionselement, der fremstilles ved sammenlimning af tynde trælameller med parallelle årer. Det er ikke givet, at limtræet skal produceres af rødgran. Andre træsorter kan således anvendes, eksempelvis også træsorterne cedertræ, sibirisk lærk og douglas. Disse tre træsorter har alle en levetid, der er længere end rødgran.

Rasmus Friis har ikke angivet i tilbuddet, at der anvendes rødgran som limtræskonstruktion, hvilket der i øvrigt heller ikke var stillet krav om. Desuden er der ikke noget, der indikerer, at den trækonstruktion, som Rasmus Friis vil anvende, ikke vil leve op til kravet om en levetid på minimum 60 år.

På denne baggrund må Odsherred Forsyning kunne lægge til grund, at Rasmus Friis' tilbudte limtræskonstruktion lever op til kravene i udbudsmaterialet. Der er derfor ikke grundlag for at konkludere, at Rasmus Friis' tilbud afviger fra de krav, der er stillet i udbudsmaterialet.

Ad påstand 6

Nordstern har gjort gældende, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, idet Rasmus Friis ikke opfylder kravene til anvendelseskategori 3, og forbeholdet ikke er kapitaliseret korrekt.

Rasmus Friis har lagt til grund, at kantinen kun skal bruges af stedkendt personale, hvilket ikke er i overensstemmelse med kravet i byggeprogrammet, hvorefter kantinen også skal kunne anvendes til arrangementer, hvor størstedelen af gæsterne er udefrakommende. Kantinen opfylder således ikke kravet til anvendelse i byggeprogrammet.

I bilag 6.2 til tilbudsbedømmelsen tager Odsherred Forsyning ikke højde for, at kantinen også skal kunne benyttes til eksterne og dermed ikke-stedkendte personer. Hvis eksterne skal kunne benytte kantinen, vil det også kræve, at toiletfaciliteterne ligger inden for samme brandsektion. Dette har Odsherred Forsyning ikke taget højde for.

Hvis Nordstern alene skulle have sikret, at kantinen kunne placeres i anvendelseskategori 1, ville det have været langt billigere.

Den løsning, som Odsherred Forsyning har kapitaliseret, løser ikke den problematik, at eksterne ikke-stedkendte besøgende er nødt til at forlade den nu angivne brandsektion for at bruge toiletterne. Når det er nødvendigt, bliver hele kontordelen, der ligger i samme sektion som toiletterne, også omfattet af anvendelseskategori 3. Dette er ikke opfyldt i Rasmus Friis' tilbud, og derfor skal der enten finde en omprojektering sted eller etableres sprinkleranlæg i hele huset.

Nordstern har tilbudt en brandsektionering, der omfatter køkken, kantineområde og toiletter, således at det ikke er nødvendigt for eksterne ikke-stedkendte besøgende at forlade brandsektionen, og således at brandsektionen kan låses af, så der ikke er adgang til den øvrige del af huset. Derfor har det ikke været nødvendigt for Nordstern at tilbyde sprinkleranlæg.

Det følger af bygningsreglementet (BR)18 § 85, at anvendelseskategorien bl.a. fastlægges ud fra, om personer i bygningsafsnittet har kendskab til flugtveje. Da kantinen skal bruges til arrangementer, hvor der også er eksterne deltagere, og da ikke alle personer i bygningsafsnittet således har kendskab

til flugtveje, bliver kantinen placeret i anvendelseskategori 3, hvilket parterne er enige om.

Den tilstødende brandsektion, hvor toiletterne er beliggende, vil derfor også skulle brandsikres med udgangspunkt i, at der er personer til stede, som ikke har kendskab til bygningens flugtveje, hvilket vil sige enten en anvendelseskategori 2 eller 3. For at komme ud til toiletterne skal personerne gennem et dobbelthøjt lokale, som kan indeholde mere end 50 stående personer, hvorfor den tilstødende brandsektion skal brandsikres som anvendelseskategori 3. Dertil kommer, at det tilstødende lokale og toiletterne er beliggende i en brandsektion, som også omfatter hele kontordelen, hvorfor brandsektionen er over 1.000 m².

Hvis Rasmus Friis' tilbudte byggeri skulle brandsikres i overensstemmelse med præaccepterede løsninger for anvendelseskategori 3, er det således nødvendigt at etablere sprinkleranlæg. Dette krav er beskrevet i BR18 § 123, stk. 1, nr. 5, hvoraf fremgår, at der skal installeres automatisk sprinkleranlæg for at sikre mod brandspredning i bygningsafsnit i anvendelseskategori 2 og 3, der har et etageareal større end 1.000 m², og som er beliggende i bygninger i mere end én etage.

Odsherred Forsyning burde have kapitaliseret dette forhold, og den løsning og kapitalisering, som Odsherred Forsyning udførte og kapitaliserede til 141.746 kr., er ikke tilstrækkelig, da kravet ved den skitserede løsning fortsat ikke er opfyldt.

Odsherred Forsyning har bestridt, at der er tale om en afvigelse, der skulle have været kapitaliseret af Odsherred Forsyning, idet krav om anvendelseskategori 3 ikke i sig selv medfører, at toiletfaciliteterne skal placeres inden for samme brandsektion som kantineområdet og køkkenet.

I henhold til BR18's brandvejledninger stilles der ikke krav om, at der skal være toiletter inden for områder, der er indplaceret i anvendelseskategori 3.

Det er korrekt, at kantinen i Rasmus Friis' tilbud er placeret i anvendelseskategori 1. Dette strider imod udbudsmaterialet, idet det fremgår, at kantinen skulle placeres i anvendelseskategori 3. Odsherred Forsyning har på denne

baggrund foretaget en kapitalisering af Rasmus Friis' forbehold. Kapitaliseringen er foretaget sagligt og fuldt ud tilstrækkeligt og i overensstemmelse med ligebehandlings- og gennemsigtighedskriteriet.

Det følger af byggeprogrammet, at hensigten med domicilet er at skabe en arbejdsplads for Odsherred Forsynings medarbejdere. Der er dermed ikke tale om et domicil, der skal være helt eller delvist åbent for offentligheden, f.eks. med mulighed for at borgere kan afholde arrangementer, som dette ses at være tilfældet ved opførelsen af f.eks. rådhus.

De gæster, der kommer i bygningen, vil derfor kun være gæster, der alle er inviterede af Odsherred Forsyning. Dette betyder, at gæsterne aldrig vil gå uledsaget rundt i domicilet, herunder vil gæsterne altid få anvist placeringen af domicilets faciliteter, herunder toiletterne.

I disse situationer er der ikke krav om, at toiletterne skal placeres inden for anvendelseskategorien, jf. vejledningen til BR18, side 8, hvoraf det følger: "Gæster i disse bygningsafsnit vil kunne følges med de personer, der normalt er i bygningen".

Det er derfor ikke korrekt, når Nordstern lægger til grund, at anvendelseskategori 3 i sig selv medfører, at kantineområdet som brandsektion i anvendelseskategori 3 også skal omfatte toiletterne. Dertil kommer, at de argumenter, som Nordstern anfører til støtte for sin påstand, bygger på en forkert forudsætning om domicilets brug.

Hvis klagenævnet måtte finde, at Rasmus Friis' tilbud indeholder en afvigelse, der skulle have været kapitaliseret med en forøgelse af tilbudssummen på 1.658.254 kr., ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,55 point, imens Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Nordstern har derfor ikke godtgjort, at den konstaterede overtrædelse ville have haft betydning for Odsherred Forsynings tildelingsbeslutning. Uanset den konstaterede overtrædelse ville Rasmus Friis således fortsat være den tilbudsgiver, der havde afgivet tilbuddet med det bedste forhold mellem pris og kvalitet. Der er derfor ikke grundlag for at tage Nordsterns påstand til følge.

Ad påstand 8

Nordstern har gjort gældende, at Odsherred Forsyning ikke har overholdt forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 36, stk. 1, herunder ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, ved ikke at have kapitaliseret meromkostningerne ved at opføre etageadskillelsen i træ og tillagt omkostningerne Rasmus Friis' tilbud.

Rasmus Friis' tilbud lever ikke op til kravet om, at hele etageadskillelsen som udgangspunkt skal udføres i træ, idet Rasmus Friis har valgt at udføre hele den indvendige etageadskillelse i beton, hvilket er billigere end træ.

Det er korrekt, at en mindre del af etageadskillelsen er tilbudt som trækonstruktion. Det er imidlertid kun over kantineområdet, hvilket svarer til ca. 25 % af hele etageadskillelsen. Af Rasmus Friis' begrundelse fremgår, at der er valgt bærende betonkonstruktion primært i rummene med fugtige miljøer. De fugtige miljøer er angivet til at være omklædningsrum, toiletter og anretterkøkken, men efter Nordsterns opfattelse er det tvivlsomt, om store dele af omklædningen, toiletter og anretterkøkken kan anses for at være fugtige miljøer.

Odsherred Forsyning har i udbudsbetingelserne lagt vægt på, at etageadskillelsen primært skal være i trækonstruktion. Det er kun i udvalgte områder eller knudepunkter, hvor Odsherred Forsyning vil tillade brug af beton, og der skal i øvrigt medfølge en tydelig argumentation for, hvorfor der ikke er valgt træ.

I Rasmus Friis' tilbud er ca. 75 % af etageadskillelsen udført som betonkonstruktion, hvilket er en langt billigere løsning end træ. Kun en mindre del af de 75 % kan betegnes som fugtige miljøer. Dertil kommer, at Rasmus Friis i sin argumentation alene har skrevet, at der er beton i de fugtige miljøer, men der er ingen nærmere begrundelse for, hvorfor der ikke kan anvendes træ. Der foreligger således ikke en tydelig skriftlig argumentation for anvendelsen af beton i stedet for træ, hvilket Odsherred Forsyning specifikt har efterspurgt.

Ved at godtage den tilbudte løsning fra Rasmus Friis og den manglende argumentation uden at foretage en kapitalisering har Odsherred Forsyning overtrådt principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Nordstern vurderer, at meromkostningerne ved at udføre etageadskillelse i træ i stedet for i beton beløber sig til 2.500.000 kr.

Odsherred Forsyning har bestridt, at Rasmus Friis' tilbud indeholder en afvigelse fra udbudsbetingelserne, som Odsherred Forsyning skulle have kapitaliseret.

Det følger entydigt af Rasmus Friis' arkitektmappe, at dele af etageadskillelsen udføres som trækonstruktion. Angivelsen af "CLT" er ensbetydende med en trækonstruktion. Det er derfor ikke korrekt, når Nordstern påstår, at Rasmus Friis har udført hele etageadskillelsen i beton. Rasmus Friis har i tilbudet redegjort for, hvorfor udvalgte områder foreslås etableret i andet end træ.

Den redegørelse, som Rasmus Friis vedlagde sit tilbud, er fuldt ud i overensstemmelse med de krav, der blev stillet i udbudsmaterialet.

Det var et ønske fra Odsherred Forsynings side, at de bærende konstruktioner primært skulle udføres i træ, jf. Odsherreds Forsynings besvarelse af spørgsmål 32. Tilbudsgiverne, der valgte andet end træ, skulle argumentere herfor.

Rasmus Friis' tilbud indeholder derfor ikke en afvigelse fra de krav, der fremgik af udbudsbetingelserne, hvorfor Odsherred Forsyning ikke var forpligtet til at foretage en kapitalisering.

Hvis klagenævnet måtte finde, at der er tale om en afvigelse i Rasmus Friis' tilbud, der skulle have været kapitaliseret, således som kapitaliseringen er påstået af Nordstern med en forøgelse af Rasmus Friis' tilbudssum på 2.500.000 kr., ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,59 point, mens Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Nordstern har derfor ikke godtgjort, at den konstaterede overtrædelse ville have haft betydning for Odsherred Forsynings tildelingsbeslutning. Uanset den konstaterede overtrædelse ville Rasmus Friis således fortsat være den tilbudsgiver, der havde afgivet tilbuddet med det bedste forhold mellem pris og kvalitet. Der er derfor ikke grundlag for at tage Nordsterns påstand til følge.

Ad påstand 9

Nordstern har gjort gældende, at Odsherred Forsyning har tilsidesat principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved ikke at have kapitaliseret og tillagt værdien af manglerne ved Rasmus Friis' tilbud om, at tilbuddet ikke løser kravet om direkte adgang til omklædningsrummet eller kravet om direkte adgang til port til administrationsbygningen ved vareindlevering.

Det fremgår af Rasmus Friis' byggeprogram, at der ikke er etableret en mulighed for vareindlevering direkte til port i administrationsbygning. Det er alene stier, der går ned til anretterkøkkenet, og på de mest nærliggende adgangsveje (langs bygningen og til venstre for bygningen), er der trapper.

Hvis kravet med direkte adgang til både omklædning og vareindlevering skulle løses, ville det kræve etablering af en person- og varelift, og samtidig ville det være nødvendigt med en koterings af det omkringliggende grønne areal.

Hvis medarbejderne ikke kan anvende trapper og skal bruge den "walk'n'talk" sti, som løber rundt om bygning A, og som Odsherred Forsyning har henvist til, skal medarbejderne gå en omvej på en halv kilometer rundt om bygning A.

Nordstern anfægter ikke anvendelsen af slotsgrus til brug for en sti. Nordstern anfægter brugen af slotsgrus til en adgangsvej, der skal opfylde kravene i BR18 § 49.

Et af kravene i BR18 § 49 er, at der skal være en jævn, fast belægning frem til en bygning. Rasmus Friis tilbudte walk'n'talk sti anlægges med slotsgrus, hvilket ikke kan betegnes som en jævn, fast belægning. Det er desuden et krav, at stien anlægges med slotsgrus. Odsherreds Forsynings forslag om at bruge stien som adgangsvej opfylder derfor ikke minimumskravene i BR18, og derfor burde Odsherred Forsyning allerede af den grund have kapitaliseret forholdet.

Af byggeprogrammet fremgår krav om hurtig og ubesværet levering af maden via en dør i facaden. Vareindleveringen sker i Rasmus Friis' tilbud via hovedindgangen, og varer, der skal til anretterkøkkenet, skal så via elevatorerne. Ved hovedindgangen skal varerne fragtes gennem vindfanget. Døren

fra vindfanget ind til receptionen er for lille. Døren skal være minimum 1200 mm., hvis man skal have varer på europaller gennem vindfanget. Allerede her vil Odsherred Forsynings foreslåede løsning altså ikke være mulig.

Rasmus Friis' tilbudte elevatorer (KONE Monospace 300 DX) har en bredde på 1.100 mm. samt en dybde på 1.400 mm. En europalle har en bredde på 800 mm. og en dybde på 1.200 mm. Elevatorerne vil således ikke kunne rumme en europalle, en palleløfter og en person. Varerne vil derfor ikke kunne fragtes ind via hovedindgangen eller via elevatorerne og slet ikke hurtigt og uden besvær som angivet i byggeprogrammet. Af denne grund burde Odsherred Forsyning også have kapitaliseret dette forhold i forbindelse med sin evaluering.

Nordstern anslår omkostningerne til etablering af direkte adgang til omklædning og ved vareindlevering til minimum 1 mio. kr.

Odsherred Forsyning har gjort gældende, at Rasmus Friis' tilbud lever op til de adgangskrav, der er stillet til omklædningsrum og til vareindlevering, herunder til bestemmelserne i BR18.

For så vidt angår adgangskravet til omklædningsrum følger det af Rasmus Friis' arkitektmappe, at der er tilvejebragt mulighed for niveaufri adgang imellem bygning A's indgang til omklædning og bygning B.

Dertil kommer, at det ikke er korrekt, at kravet om udarbejdelse af tilgængelighedsstrategi, jf. DGNB SOC2.1.1.1, er udløst af forholdet om niveaufri adgang til omklædningsrum.

Der er tale om et krav, der gælder generelt for projektet. På baggrund af det, som Rasmus Friis har tilbudt, kan der udarbejdes en tilfredsstillende tilgængelighedsstrategi, uden at dette forudsætter, at der skal ændres på adgangsforholdene.

Byggeprogrammet stiller ikke krav om, at adgangen skal være niveaufri. Tværtimod blev det vurderet, at Rasmus Friis i arkitektforslaget på tilfredsstillende vis redegør for levering af varer ved forpladsen med hensigtsmæssig adgang til hovedindgangen.

For så vidt angår vareindleveringen har Odsherred Forsyning vurderet, at Rasmus Friis' håndtering af varer fuldt ud lever op til byggeprogrammets krav om hurtig og ubesværet modtagelse. Hertil bemærkes, at der ikke i byggeprogrammet stilles krav til selve håndteringen i bygningen af de modtagne varer, herunder er der ikke stillet krav om, at varer skal kunne køres ind i bygningen på en palleløfter. Der er alene i byggeprogrammet stillet krav om, at elevatorerne skal kunne rumme 8 personer, i alt 630 kg, hvilket de elevatorer, som Rasmus Friis har tilbudt, fuldt ud lever op til.

Det er desuden ikke korrekt, når Nordstern anfører, at slotsgrus ikke udgør en jævn fast belægning, der lever op til minimumskravene i BR18 § 49.

Hvis Klagenævnet for Udbud måtte finde, at der er tale om en afvigelse i Rasmus Friis' tilbud, der skulle have været kapitaliseret, således som kapitaliseringen er påstået af Nordstern med en forøgelse af Rasmus Friis' tilbudssum på 1.000.000 kr., ville dette have medført, at Nordstern havde opnået i alt 8,52 point, imens Rasmus Friis havde opnået i alt 8,65 point.

Ad påstand 10

Nordstern har gjort gældende, at de konstaterede overtrædelser af udbudsreglerne i påstand 1-6 samt 8-9 hver især og tilsammen har haft betydning for Odsherred Forsynings beslutning om at tildele kontrakten til Rasmus Friis, da de alle har betydning for, hvordan delkriteriet "Totalentreprisenum" blev bedømt.

Hvis Odsherred Forsyning havde kapitaliseret de forhold, hvor Rasmus Friis' tilbud ikke lever op til udbuddets krav, ville det have ændret pointgivningen for delkriteriet "Totalentreprisenum", således at Rasmus Friis var endt med en samlet pointscore på 8,65, mens Nordstern havde fået en samlet pointscore på 8,84, og Nordstern havde dermed været den vindende tilbudsgiver.

Odsherred Forsyning har gjort gældende, at udbuddet i det hele er sket i overensstemmelse med reglerne i forsyningsvirksomhedsdirektivet, og at Nordsterns påstand ikke skal tages til følge.

Klagenævnet udtaler

Af udbudsbekendtgørelsen og udbudsbetingelserne fremgår, at udbuddet gennemføres i medfør af forsyningsvirksomhedsdirektivet ("Directive 2014/15/EU"). Udbudslovens § 2 finder derfor ikke anvendelse, jf. bekendtgørelse nr. 1078 af 29. juni 2022, som implementerer forsyningsvirksomhedsdirektivet i dansk ret.

Klagenævnet forstår under hensyn til det, som Nordstern har anført, påstand 1-6 og 8-9 således, at de vedrører overtrædelse af ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 36, stk. 1.

Tildelingskriteriet var "bedste forhold mellem pris og kvalitet" med underkriterierne: "Totalentreprisesum" (40 %), "Arkitektur og kvalitet" (35 %), "Procesbeskrivelse, organisation og bemanning" (15 %) og "Tidsoptimering" (10 %).

De nedlagte påstande vedrører efter deres formulering underkriteriet "Totalentreprisesum". I første omgang rejser de spørgsmålet om, hvorvidt udbudsmaterialet med tilhørende bilag indeholder tekniske krav eller funktionskrav, som alene skulle indgå i den kvalitative evaluering, eller krav, som skulle opfyldes set i forhold til underkriteriet "Arkitektur og kvalitet".

Det fremgår af udbudsmaterialets byggeprogram, at "Dette byggeprogram og tilhørende bilag beskriver i helhed de krav og ønsker, som Odsherred Forsyning udbyder som grundlag for opførelse af domicilet."

I udbudsbetingelserne har Odsherred Forsyning fastsat følgende omkring forbehold:

"Forbehold vil i hvert enkelt tilfælde blive vurderet af udbyder, herunder retten til at prissætte forbehold, samt at vurdere om forbeholdet er af en sådan karakter, at udbyder er berettiget til at afvise tilbuddet i sin helhed.

...

Hvis tilbuddet indeholder forbehold, der ikke medfører, at tilbud er ukonditionsmæssigt, vil bygherrens vurdering af forbeholdets værdi blive tillagt hovedtilbuddet, før der foretages en vurdering af tilbuddets økonomi."

Ved bedømmelsen af underkriteriet ”Arkitektur og kvalitet” har Odsherred Forsyning fastsat følgende:

”Ved vurderingen vil der blive lagt vægt på at intentionerne i byggeprogrammet om arkitektur og byggeriet indpasningen grundens varierende terræn opfyldes.

Der lægges endvidere vægt på, at facadeløsninger har et minimalt fremtidigt behov for vedligehold.

Der lægges vægt på de arkitektoniske kvaliteter i forhold til udformning og materialernes samspil, samt at bæredygtighed er tænkt ind i projektet.

Der lægges vægt på, at det æstetiske udtryk er relevant og interessant for brugeren – et udtryk der betoner bygningen og gør den til noget særligt.

Der lægges vægt på fleksibilitet i indretningsmulighederne.

Der lægges vægt på et velfungerende og praktisk byggeri - herunder gode parkeringsforhold, tydelige og let tilgængelige adgangsforhold og fordelingsarealer.

De angivne parametre sammenfattes i en helhedsvurdering af tilbuddets samlede arkitektur, kvalitet og tekniske forhold. Underkriteriet bedømmes med en karakterskala fra 0-10 hvor karakteren 10 gives for det fremragende tilbud som bedst muligt opfylder underkriteriet med ingen eller uvæsentlige undtagelser.”

I udbudsmaterialet er flere steder anvendt formuleringer som ”skal” og ”krav”, hvilket må forstås som egentlige krav. Andre steder i udbudsmaterialet har Odsherred Forsyning anvendt formuleringer som ”ønsker”, ”gerne” og ”kan”, som efter formuleringen må forstås som ønsker.

Af tilbudsbedømmelsen ses det også, at Odsherred Forsyning har foretaget evalueringen under den forudsætning, at udbudsmaterialet indeholdt krav, som tilbud skulle opfylde, idet det eksempelvis ved bedømmelsen af Rasmus Friis’ tilbud blev vurderet, at tilbuddet indeholdt forbehold, som herefter blev kapitaliseret. Af tilbudsbedømmelsen er anført, at Rasmus Friis havde tilbudt støbte gulve i støvbundet beton i bygning B og C, og at udbudsmaterialet ”stiller krav om, at betongulve skal afsluttes som epoxygulv”, hvorefter Odsherred Forsyning vurderede, at der var tale om et forbehold, som blev kapitaliseret. Odsherred Forsyning har desuden vurderet at Rasmus Friis har taget forbehold vedrørende ”anvendelseskategori”, som herefter også er blevet kapitaliseret.

I de tilfælde, hvor Odsherred Forsyning har angivet ”ønsker”, indgår disse derimod som konkurrenceparametre, der kan opfyldes enten helt eller delvist,

og indgår i vurderingen af tilbuddene, herunder ved evalueringen af ”arkitektur, kvalitet og teknik”.

Det følger af fast praksis fra klagenævnet, at det ved vurderingen af, om en tilbudsgiver har taget et forbehold, ikke er afgørende, hvordan et forbehold er anført, hvor i tilbuddet forbeholdet er anført, eller om en tilbudsgiver specifikt har anført, at der ikke er taget et forbehold. Dette har alene betydning som fortolkningsmomenter ved forbehold, jf. bl.a. klagenævnet kendelser af 3. juli 2022, Formpipe Software A/S mod Greve Kommune m.fl., og klagenævnets kendelse af 24. juni 2022, Krüger A/S mod Tønder Spildevand A/S.

Af fast praksis fra klagenævnet følger videre, at det er tilbudsgiverne, som bærer risikoen for eventuelle uklarheder i deres tilbud, og i de tilfælde, hvor et tilbud indeholder en tvetydighed, som både kan forstås som et forbehold og det modsatte, må angivelsen anses for at være et forbehold, jf. bl.a. klagenævnets kendelse af 25. februar 2021, SUEZ Water A/S mod Danish Oil Pipe A/S.

Ad påstand 1

Det fremgår af udbudsbetingelserne, hvordan tilbud skulle udformes, herunder hvad tilbudsgivernes projektmappe skulle indeholde til brug for vurdering af tilbuddets arkitektoniske, kvalitative og tekniske værdi. Det fremgår, at projektmappen blandt andet skulle indeholde ”materialeliste, jf. afsnit 7.2 i byggeprogram”.

Af afsnittet i byggeprogrammet fremgår:

”Ved besvarelse af totalentrepriseudbuddet skal de prækvalificerede teams udarbejde en materialeliste for projektet, der definerer kvalitetsniveau for bygningsdele, materialer, komponenter og inventar. Der skal specificeres ”som-krav” eller specifikke produkter.”

Det fremgår, at materialelisten blandt andet skulle indeholde ”fast inventar”.

Af byggeprogrammet fremgår videre vedrørende ”inventar, totalentreprise- og bygherreleverancer”:

”Fast inventar i køkkener, tekøkkener, kantine, garderober, omklædningsrum, toiletter, laboratorier, værksteder og lignende, skal være indeholdt totalentreprisen. Opsætning, montering og fremføring samt tilslutning af tilhørende installationer skal ligeledes være inkluderet. Efterfølgende justering af ovennævnte inventar og tilslutninger skal også forestås af totalentreprisen.”

Af ”definition af væghængt ”standardskab” i omklædninger”, som fremgår af byggeprogrammet, er anført at ”Skabe skal ventileres og opvarmes jf. kloakbekendtgørelsen. Skabe skal have skrå overkant for lettere rengøring.”. Af definitionen fremgår desuden dimensioner, samt at der skal etableres en fast bänk foran skabe.

Det fremgår af § 42 i bekendtgørelse nr. 473 af 7. oktober 1983, at:

”Udover de almindelige skurvognskrav skal de i § 41 nævnte skurvogne indeholde:

...

2) to rækker skabe adskilt fra hinanden, således at hver person råder over et skab i hver række til henholdsvis gangtøj og arbejdstøj, og hvor skabsrækken indeholdende arbejdstøj skal kunne opvarmes og ventileres, således at arbejdstøjet er tørt, når det igen skal i brug,
 ...”

Bekendtgørelse indeholder således krav om, at tøjet skal kunne opvarmes og ventileres, men ikke om varmen eksempelvis må komme fra en konvektor under skabene.

Rasmus Friis har i arkitektmappen vedrørende materialeliste angivet ”AJ Produkter Omklædningsskab Classic med bænkestel, Korpus og låger i specialfarve svarende til NCS S1515-G60Y” under ”fast inventar, indvendige”. Rasmus Friis har således specificeret de produkter, som der efter byggeprogrammet var krav om.

Rasmus Friis har ikke oplyst at have taget forbehold herom. Rasmus Friis har ikke udfyldt ”eventuelle afvigelser i forhold til udbuddet”, og har ved forudsætninger anført, at: ”... forudsætninger for afgivelse af vores totalentreprisetilbud er byherrens samlede udbudsmateriale inkl. rettelsesblade”.

Det fremgår af Odsherred Forsynings tilbudsbedømmelse af Rasmus Friis’ tilbud i forhold til underkriteriet ”Arkitektur og kvalitet”, at ”Tilbuddet lever

i høj grad op til de ønsker, som der er redegjort for i udbudsmaterialet”, og ”Den tilbudte skabsmodel ”AJ Classic med bænkestel” fås i en udgave med skrå overkant, der kan ventileres og opvarmes som efterspurgt i byggeprogrammet.”

Af en udtalelse fra Odsherreds Forsynings ingeniør, WSP Danmark A/S, fremgår:

”Af samlevejledning ses, at der er perforeret bund i skabet, og der er lameller i toppen. Der kan derfor cirkulere luft gennem skabene. Skabene leveres med ben, og der kan placeres ribberør/konvektor eller lignende under skabene, og der kan derved etableres en konvektiv varm opadrette luftstrøm. Projektmaterialet fremtræder, som forventet, tegningsmæssigt på et sted mellem byggeprogramsniveau og tidligt dispositionsforslag. Alle varmegivere vises ikke i materialet, men på dette niveau vil det heller ikke være normalt, at tegningerne viser føringer hertil.”

Det er herefter godtgjort, at tilbuddet fra Rasmus Friis opfylder byggeprogrammets krav vedrørende omklædningskabe.

Odsherred Forsyning har ved sin evaluering af de tilbudte omklædningskabe under ”Totalentreprisenum” ikke overtrådt principperne om gennemsigtighed og ligebehandling i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel § 36, stk. 1.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 2

Det fremgår af udbudsbetingelserne, at tilbudsgiverne ved tilbudsafgivelse skulle udfylde og underskrive den vedlagte tilbudsliste, at samtlige punkter skulle udfyldes, og at de afgivne enhedspriser og delpriser blev betragtet som selvstændigt bindende priser. Der fremgår ikke andre betingelser af udbudsmaterialet i øvrigt vedrørende prissætning, heller ikke vedrørende prissætning af de forskellige punkter i tilbudslisten.

Af byggeprogrammet fremgår blandt andet, at ”Der etableres beplantningsbælter iht. lokalplan 4E4-3. Der plantes et 5-rækket hegn langs Odsherredsbanen og Vig Parkvej samt et 3-rækket hegn langs diget.”

I tilbudslisten skulle tilbudsgiverne under ”optioner” angive en fradragspris vedrørende byggeprogrammets underafsnit ”Planter” i tilfælde af dispensation fra lokalplanskravet om beplantningsbælter, henholdsvis 3- og 5-rækket hegn. Tilbudsgiverne skulle ifølge tilbudslisten angive fradraget med negativt fortegn, og fradraget blev herefter fratrukket tilbudssummen.

Rasmus Friis har i alt afsat 13.387.984,92 kr. til udearealer. Rasmus Friis har oplyst et fradrag på 539.500 kr. Prisen på ”beplantning” er sat til 246.358 kr., ”Grave- og jordarbejder” er sat til 635.752 kr. og ”rådgiveromkostninger”, herunder ”projektering, opfølgning, tilsyn, m.v.” til 1.332.682,00 kr.

Af udbudsmaterialet fremgår ikke krav om, at det skal oplyses, hvad fradraget skulle bestå af, herunder hvilke(n) punkt(er) der skulle medtages til beregning af fradraget. Der fremgår i øvrigt heller ikke krav om, at tilbudsgiverne skulle specificere fradraget.

Det forhold, at Rasmus Friis’ fradrag vedrørende dispensation fra beplantningsbælter er højere, end hvad der er anført ved punktet ”beplantning”, kan derfor ikke i sig selv føre til, at fradraget var åbenbart forkert, og at Odsherred Forsyning skulle have reguleret Rasmus Friis’ tilbudssum.

Det er derfor ikke godtgjort, at Odsherred Forsynings evaluering har været åbenbart forkert, og at evalueringen af underkriteriet ”totalentreprisenum”, for så vidt angår påstand 2, ikke var i overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel § 36, stk. 1.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 3

Af byggeprogrammet fremgår, at:

”Åbne kontorarealer med arbejdspladser skal generelt disponeres som ”semiåben planløsning” af hensyn til medarbejdernes ønske om at undgå oplevelsen af at sidde i storrumskontorer, primært af hensyn til akustikforholdene. Målet er at skabe oplevelsen af mindre lommer eller afgrænsede rum i større sammenhængende eller tilstødende kontorområder, der

skaber et godt akustisk miljø. Lommerne eller rummene disponeres primært for 4-6 personer eller 6-8 personer, som opdeles af flexrum/møderum, printrum, depoter og andre støttefunktioner i bygning A”.

Dette må forstås således, at tilbudsgiverne generelt skal disponere kontorarealerne som ”semiåben planløsning” på en sådan måde, at medarbejderne undgår følelsen af at sidde i storrumskontorer. Efter formuleringen er det i øvrigt op til tilbudsgiverne, hvordan de disponerer og indretter, idet lommerne dog primært disponeres for 4-6 eller 6-8 personer.

Rasmus Friis har i arkitektmappens afsnit ”Kontorområderne og fleksibilitet” anført, at ”Kontorområdernes indretning (...) muliggør både rummelige individuelle cellekontorer, eller et fuldt åbent kontormiljø med rundelende reoler”, og at ”Den aktuelle indretning med varierende kontortyper sikrer, at medarbejdere med behov for privat og uforstyrret arbejde kan placeres i dedikerede individuelle cellekontorer, mens andre afdelinger kan finde plads i mindre åbne kontormiljøer”. I forlængelse af beskrivelsen er der i Rasmus Friis’ arkitektmappe indsat flere visualiseringer af kontorområdernes indretning.

Det fremgår af Odsherred Forsynings tilbudsbedømmelse af Rasmus Friis’ tilbud vedrørende underkriteriet ”Arkitektur og kvalitet”, at:

”Stueetagens kontorafdelinger overordnet er opdelt i fire områder (adskilt af døre), der mindsker vandring af lyd på tværs af afdelingerne, hvilket vægter positivt. Forslaget viser flere forskellige udsnit af varianter for disponeringsmuligheder af et kontorområde med højere eller lavere andel af skillevægge og mulighed for akustiske rundelere. Varianterne viser god mulighed for at etablere det efterspurgte ”semi-åbne” kontorlandskab, hvilket vægter positivt.”

Efter fast praksis kan klagenævnet alene tilsidesætte det skøn, som en ordregiver har udøvet ved bedømmelsen af tilbudsgivernes opfyldelse af de kvalitative kriterier, såfremt ordregiveren åbenbart har overskredet den vide grænse, der gælder for ordregivers evalueringsskøn, eller har handlet usagligt.

Ved en gennemgang af Odsherred Forsynings evaluering har klagenævnet ikke grundlag for at konstatere, at Odsherred Forsyning har overskredet grænserne for sit skøn. Klagenævnet har herefter ikke grundlag for at fastslå,

at Odsherred Forsynings evaluering af Rasmus Friis' kontorområder har været åbenbart forkert, eller at evalueringen af underkriteriet "Totalentreprisenum" ikke, for så vidt angår påstand 3, var i overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel § 36, stk. 1.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 4

Udbuddet vedrører en totalentreprisekontakt, hvor kravspecifikationen indeholdt en del tekniske krav og funktionskrav. I udbudsbetingelsernes tidsplan er det fastsat, at projektforslag skal udarbejdes efter kontraktindgåelse.

Det fremgår af byggeprogrammet, at der inden byggeriet igangsættes vedrørende ventilation og VVS skal foreligge et detailprojekt til godkendelse ud fra det foreliggende udbudsmateriale, og at detailprojektet skal udtrykke "overordnet opdeling i systemer/anlæg", "indretning af teknikrum", "føringsveje", "komponentplaceringer", "dimensionering" og "valg af specifikke komponenter/komponentfortegnelse", samt at "Tilslutninger mm. skal detailprojekteres under projekteringen sammen med leverandøren, så alle udsugninger sidder på den bedst mulige måde." Det var således ikke fastsat, at tilbuddet skulle indeholde en endelig løsning vedrørende VVS og ventilation, men detailprojektet skulle udarbejdes på baggrund af det foreliggende udbudsmateriale. Af byggeprogrammet fremgår dog en række krav, som tilbudsgiver skulle opfylde vedrørende VVS og ventilation. Rasmus Friis har ikke i tilbuddet angivet forbehold vedrørende ventilation eller VVS.

Odsherred Forsyning har foretaget interne overslagsberegninger vedrørende ventilation efter Nordsterns indsigelser. Det fremgår heraf, at Odsherred Forsynings ventilationsingeniør fra WSP Danmark A/S har vurderet, at der kan etableres tilstrækkelig ventilation i det viste materiale, idet materialet tegningsmæssigt præsenteres et sted mellem byggeprogram-niveau og tidligt dispositionsforslag, men at det er muligt, at der i efterfølgende faser skal foretages tilpasninger. Det fremgår videre af tilbudsbedømmelsen, at:

"Det vurderes, at der er muligheder for at tilpasse føringsveje for ventilation, således at hovedkanaler kan fremføres gennem sekundære rum, og

krydsninger af hovedkanaler kan undgås. Der er ikke redegjort for krydsninger og for koordinering med øvrige føringsveje. Emnet er generelt tilfredsstillende besvaret.”

Klagenævnet finder, at der ikke er grundlag for at konstatere, at Odsherred Forsynings evaluering af Rasmus Friis’ ventilation har været åbenbart forkert, og at evalueringen af underkriteriet ”totalentreprisesum”, for så vidt angår påstand 4, ikke var i overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel § 36, stk. 1.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 5

Af byggeprogrammet fremgår, at:

”Odsherred Forsyning ønsker at give de bydende totalentreprenører frihed til at vælge konstruktionsprincippet for ydervæggene og dermed også, hvilken klimaskærm og facadeudtryk, der opnås. Der bør være fokus på at etablere bygningerne med et facademateriale, der kræver minimalt vedligehold og som samtidig kan indgå naturligt i en dokumenteret bæredygtig fortælling.”

Tilbudsgiverne havde således frihed til at vælge konstruktionsprincippet for ydervægge, idet der ikke var fastsat et krav om bestemt materiale, dog skulle tilbudsgiverne have fokus på et facademateriale, som indebar minimalt vedligehold, og som samtidigt kunne indgå naturligt i et dokumenteret bæredygtigt forslag. Dette var en del af evalueringen af ”arkitektur, kvalitet og teknik”.

Det fremgår af Ramus Friis’ tilbud vedrørende ”vision”, at: ”Med blik for klima og fremtid opføres store dele af de bærende konstruktioner i træ – et materiale, der giver varme og nærvær. Især den største af bygningerne, som er dedikeret til administrative arbejder og derfor har mange faste arbejdspladser, udføres primært af træ i den bærende konstruktion”, og at ”Trækonstruktioner følger i alle tre bygninger overordnet set bygningsmodulernes stramme grid i et system af slanke limtræssøjler og høje limtræsbjælker”. Det fremgår desuden af arkitektmappen vedrørende facade, at ”Samlinger omkring disse limtræselementer detaljeres med udgangspunkt i konstruktiv træbeskyttelse,

så træet får lov til at patinere og gråne, men uden krav til omfattende og hyppig vedligehold.”

Det fremgår af Odsherred Forsynings tilbudsbedømmelse vedrørende underkriteriet ”Arkitektur og kvalitet”, at:

”Udvendigt er Bygning A udført med et søjlemotiv og sternbjælker beklædt med massivt limtræ og med udfyldninger i glas/aluminium/egetræ og fibercement”

Det fremgår videre, at:

”Bygningernes vedligeholdelsesprofil vurderes overordnet set at være fornuftig og med forholdsvis lave omkostninger til løbende genopretning. Samlinger omkring limtræsbeklædte søjler og sternbjælker på Bygning A’s facade detaljeres med udgangspunkt i konstruktiv træbeskyttelse, så der kan forventes en lav grad af vedligehold til trods for anvendelsen af limtræ. Den tilbudte løsning vurderes derfor generelt at leve op til ønsket om et minimalt fremtidigt behov for vedligeholdelse. Dog vil bygningens udvendige solafskærmning kræve vedligehold med tiden og vurderes at kunne være sårbar i blæsevejr.”

Klagenævnet vurderer, at Odsherred Forsyning ved evalueringen ikke har overskredet den vide grænse, der gælder for det skøn, som en ordregivende myndighed har ved bedømmelsen af en tilbudsgivers opfyldelse af kvalitative kriterier. Klagenævnet finder heller ikke, at Odsherred Forsynings evaluering af Rasmus Friis’ tilbudte klimaskærm har været åbenbart forkert, og at evalueringen af underkriterierne ”arkitektur, kvalitet og teknik” eller ”totalentreprisesum” ikke var i overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel § 36, stk. 1.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 6

Af byggeprogrammet fremgår, at bygning A indplaceres i anvendelseskategori 1 og anvendelseskategori 3, som henfører til risikoklasse 2. Det fremgår videre, at kantinen skulle indplaceres i anvendelseskategori 3, idet ”Person-

belastning i kantine/køkken i kælder/parterre forventes at overstige 150, hvilket medfører etablering af ABA- og varslingsanlæg, slangevindere samt flugtvejs- og panikbelysning.”

Af Rasmus Friis’ arkitektmappe fremgår, at kantinen beliggende i bygning A henføres til anvendelseskategori 1.

Odsherred Forsyning har ved tilbudsbedømmelsen vurderet, at Rasmus Friis har taget et forbehold, idet der er tilbudt anvendelseskategori 1 og ikke anvendelseskategori 3, som følger af udbudsmaterialet. Det fremgår, at Odsherred Forsyning har vurderet, at det ikke vedrører et forbehold over for et grundlæggende element.

Det fremgår af bilag til tilbudsbedømmelsen, at Odsherred Forsyning har foretaget en kapitalisering, og at forsyningsselskabet har konstateret tre nødvendige forhold (A, B og C), for at anvendelseskategorien ændres fra 1 til 3.

Odsherred Forsyning har oplyst, at det er Bygherres Ingeniørrådgivere fra WSP og certificeret brandrådgiver fra Kullegaard, der i samarbejde har estimeret kapitaliseringen. Der er i bilaget redegjort for beregningsgrundlaget for punkterne A, B og C, herunder hvordan beløbene er sammensat. Det fremgår, at der er tillagt 23.624 kr. til posten ”uforudsete + 20 % af ovenstående poster”.

Odsherred Forsynings har herefter tillagt Rasmus Friis’ samlede tilbudssum 141.746,40 kr. ekskl. moms.

Det fremgår ikke af byggeprogrammet eller af udbudsmaterialet i øvrigt, at der er krav om, at toiletfaciliteterne skal være i samme brandsektion som køkkenet.

Efter oplysningerne finder klagenævnet, at den kapitalisering af forbeholdet, som Odsherred Forsyning har foretaget, er tilstrækkelig oplyst og sagligt begrundet. Der er herefter ikke grundlag for at tilsidesætte den kapitalisering, som Odsherred Forsyning har foretaget.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 8

Det fremgår af byggeprogrammet, at bygning A ”skal opføres med en bærende trækonstruktion. Dette gælder for den del af bygningskroppen, som ligger over terræn. De bydende totalentreprenører skal redegøre for, hvilket træbaseret konstruktionssystem, der anvendes.”

Tilsvarende fremgår af udbudsbetingelserne vedrørende bygning A, at ”Bygningen etableres i to etager, hhv. stue- og parterreetage. Den del af bygningen, som ligger fri af jorden, skal etableres med en bærende trækonstruktion med fokus på at nedbringe det samlede CO₂ -aftryk.”

Odsherred Forsyning svarede under ”spørgsmål/svar”, om hvorledes konstruktioner over terræn skulle defineres, og om det kunne tillades at udføre parterre som kælder, at ”Generelt defineres konstruktioner over terræn som konstruktioner der på ydersiden af bygningsdelen ikke er i direkte berøring med jord/terræn”, og at ”Hvis man vælger at følge hoveddisponeringen i bilag 3-6 s. 6, skal der som minimum sikres tilgang af dagslys og udsyn fra kantine, køkken og ønskeligt mødefaciliteter og i øvrigt iht. Bygningsreglementets dagslyskrav. Derfor kan hele parterre ikke udføres som kælder. Der henvises i øvrigt til beskrivelsen i afsnit 6.1.2 på s. 21 i byggeprogrammet som giver alle mulighed for at udarbejde en alternativ disponering.”

Der blev desuden spurgt, om konstruktion over terræn kunne defineres til ikke at indeholde stueplanets gulvopbygning over den underliggende kælder.

Odsherred Forsyning svarede hertil, at:

”Bygherre ønsker at bærende konstruktioner, herunder etageadskillelsen indvendigt, primært udføres som bærende trækonstruktion (...). Bygherre tillader dog at de tilbudsgivende på udvalgte områder eller knudepunkter i konstruktionen kan optimere spænd, antal søjler eller lydkrav ved brug af stål eller beton. Der stilles krav om at optimeringerne suppleres af en tydelig skriftlig argumentation om hvorfor der ikke anvendes træ i stedet.”

Disse spørgsmål/svar er en del af rettelsesbladet af 10. februar 2023, og som følge af udbudsbetingelsernes formulering er de herefter gældende rettelser til udbudsmaterialet.

Af Rasmus Friis' arkitektmappe vedrørende vision, fremgår:

”Med blik for klima og fremtid opføres store dele af de bærende konstruktioner i træ – et materiale, der giver varme og nærvær. Især den største af bygningerne, som er dedikeret til administrative arbejder og derfor har mange faste arbejdspladser, udføres primært af træ i den bærende konstruktion. Med ’ærligt design’ i mente vil mest muligt af disse trækonstruktioner blive eksponeret og fremstå ubehandlede – rå og ærlige.

Trækonstruktioner følger i alle tre bygninger overordnet set bygningsmodulernes stramme grid i et system af slanke limtræssøjler og høje limtræbjælker. Dertil udstyres alle bygninger med lette tage i trækassettelementer, der både reducerer CO₂-aftrykket direkte og indirekte, idet kassetternes lethed minimerer tværsnittet af bærende søjler og mængden af beton i de bærende betonvægge. Bygningernes lette facader konstrueres ligeledes i træelementer, som præfabrikeres og monteres på bygningerne efter de bærende konstruktioner er opført. En kort og effektiv byggetid er nøglen.”

Af Rasmus Friis' arkitektmappe fremgår skitser af konstruktionsprincipperne vedrørende bygning A, parterreetagen og stueetagen. Af arkitektmappen fremgår endvidere længdesnit og tværsnit af bygning A.

Rasmus Friis har i tilbuddet uddybende anført vedrørende konstruktion af bygning A, disponering af stueetagen:

”Bygningens stueetage er disponeret i et grid, hvis skæringspunkter lander i tre ’rækker’ af limtræssøjler; én i facaden, én der løber langs den yderste fordelingsgang, og én der løber i periferien af bygningens atrium. Princippet om udelukkende at bruge limtræssøjler som den bærende konstruktion i arbejdsområdet skaber en enorm grad af fleksibilitet og frihed i indretningen. Det muliggør den mest optimale indretning af kontorpladser og sikrer, at bygningen fremadrettet kan anvendes til andre formål og funktioner”

Det fremgår videre:

”Enkelte vægge i kernen vil desuden være udført som blottede betonelementvægge, der skal supplere det konstruktive system med stivhed. Generelt vil trækonstruktioner bliver indarbejdet i de tre bygninger, hvor det er muligt og giver mening, mens bærende betonelementer bruges, hvor træ hverken har den nødvendige robusthed og eller opfylder vedligeholdelsekrav i de hårdere miljøer. Alle synlige betonoverflader vil blive udført med stor opmærksomhed på overfladekarakter og -kvalitet.”

Vedrørende bygning A, parterreetagen fremgår:

”Parterreetagen er i hovedtræk delt i to zoner, hvoraf den ene huser samtlige vådrum, depoter og teknikfunktioner indbygget i en solid betonkonstruktion. Den anden zone er opført i samme trækonstruktion som i stueetagen med fritstående limtræssøjler og blotlagte limtræsbjælker (...). Parterreetagen udføres i flere af rummene med bærende betonkonstruktion; primært i de mange rum med fugtigt miljø (omklædningsrummene, toiletter og anretterkøkken) samt ved kælderydervægge mod jord. Kombinationen af betonkonstruktioner og limtræskonstruktioner er ikke ualmindelig og vil i de fleste tilfælde ende i langt mere optimale bygningsdele.”

Klagenævnet finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Odsherred Forsynings vurdering om, at Rasmus Friis har argumenteret skriftligt for fravalg af trækonstruktion i relevant omfang.

Klagenævnet finder desuden ikke grundlag for at tilsidesætte det skøn, som Odsherred Forsyning har udøvet, og heller ikke grundlag for at konstatere, at Odsherred Forsyning har foretaget en åbenbart forkert evaluering i strid med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel § 36, stk. 1.

Klagenævnet tager herefter ikke påstanden til følge.

Ad påstand 9

Af udbudsbetingelserne fremgår, at der ved vurderingen af ”Arkitektur og kvalitet” lægges vægt på ”gode parkeringsforhold, tydelige og let tilgængelige adgangsforhold og fordelingsarealer”. Dette er således en del af evalueringen for så vidt angår underkriteriet ”Arkitektur og kvalitet”.

Det fremgår af udbudsmaterialets byggeprogram vedrørende tilgængelighed, at:

”Bygning A, B og C skal overholde minimumskrav i BR18 kapitel 2 om adgangsforhold samt relevante vejledninger og anvisninger. Der skal udarbejdes en projektspecifik tilgængelighedsstrategi jf. DGNB SOC2.1.1.1, der skal foreligge senest ved myndighedsprojekt.”

Af BR18 kapitel 2 fremgår vedrørende adgangsforhold frem til bygningen, at brugerne ved egen hjælp skal kunne komme frem til alle adgange til bygninger, opholdsarealer og parkeringsarealer på matriklen, jf. § 49, stk. 1. Det fremgår videre, at for grundens adgangsarealer skal adgangsforhold fra vej og parkeringsarealer til ejendommen være mindst 1,3 m bred og med jævn fast belægning, jf. § 49, stk. 2, nr. 2. Derudover gælder, at ved alle adgange skal det sikres, at brugerne ved egen hjælp kan komme ind i bygningen, jf. § 51, stk. 1. For bygningens adgangsforhold skal der ved alle yderdøre være niveaufri adgang til bygningen, jf. § 51, stk. 2, nr. 1.

Af byggeprogrammet fremgår vedrørende vareindlevering, at ”Der skal anlægges plads til vareindlevering helt frem til port i administrationsbygningen. Pladsen til vareindlevering skal dimensioneres, så en 12-meter lastbil kan vende på pladsen.”. Det fremgår videre, at ”Anretterkøkkenet og tilhørende depot placeres i direkte forbindelse til kantinen. (...) Levering af frokosten sker udefra, og køkkenet skal derfor indrettes så modtagelsen af maden kan foregå hurtigt og ubesværet via en dør i facaden”.

Det fremgår vedrørende omklædninger, at ”Der skal etableres ren/uren omklædning for både damer og herrer med fælles uren indgang til et forrum direkte udefra. Indgangen skal optimalt set placeres så gåafstanden fra garage-, lager – og værkstedsbygninger er kortest mulig”.

Belægningstypen for så vidt angår adgangsvej skal ifølge byggeprogrammet være asfalt, og sti langs adgangsvej skal være fliser, grå beton eller teglklinter. Walk’n’talk sti skal etableres med slotsgrus, dog som hævet sti i træ omkring sø/regnvandsbassin.

Af bygningsprogrammet er således anført flere krav, som tilbudsgiverne skulle opfylde.

Odsherred Forsyning har ved sin evaluering lagt til grund, at vareindlevering kan ske via hovedindgangen, og varerne herefter transporteres med elevator til etagen med kantine og køkken.

Efter indholdet af Rasmus Friis’ beskrivelser vedrørende landskabet, herunder befæstelser og DGNB i arkitektmappen sammenholdt med Rasmus Friis’ skitser af ”landskab omkring bygning A” og skitser af stue- og parterreetagen i bygning A, lægger klagenævnet til grund, at tilbuddet opfyldte kravene til

adgangsvejen samt stien og disses belægnings. Der er ikke grundlag for at konstatere, at kravene til vareindleveringen ikke er opfyldt, ligesom gåafstanden fra garage-, lager og værksted til omklædningen er opfyldt, idet den blev vurderet som kortest mulig. Der er ved denne vurdering blandt andet lagt vægt på, at de stillede krav indeholder et element af skøn.

Herefter er det ikke godtgjort, at Odsherred Forsyning har handlet i strid med ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet i forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 36, stk. 1.

Klagenævnet tager derfor ikke påstanden til følge.

Ad påstand 10

Under henvisning til det, der er anført ad påstand 1-6 og 8-9, tages påstand 10 ikke til følge.

Herefter bestemmes

Klagen tages ikke til følge.

Nordstern ApS skal i sagsomkostninger til Odsherred Forsyning A/S betale 30.000 kr., der betales inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse.

Klagegebyret tilbagebetales ikke.

Niels Feilberg Jørgensen

Genpartens rigtighed bekræftes.

Stine Loftager Rasmussen
fuldmægtig